

Мэкъумэш шІншІэхэмрэ ерыскты

«Махуэку»

Мэлычышхъу и жэуап THEIST

4-нэ нап.

«ЦІыкІураш»

Nº32 (24.314) 2022 гъэм гъатхэпэм (мартым) и 24, махуэку Тхьэмахуэм щэ къыдок!

• И уасэр зы тумэнщ

Щалэгъцалэм - къэрал гулъытэ

КъБР-м и Іэтащхьэм иригъэкІуэкІащ езым и нэіэм шіэту лажьэ, Щіалэгъуалэ политикэмкІэ советым хэтхэм я япэ зэіущіэр. Блэкіа илъэсым и кІзухым къызэрагъэпэщауэ щыта а зэгухьэныгъэм хэгъэхьащ республикэм ис щіалэгъуалэ жыджэрхэм ящыщу цІыху 56-рэ. Ахэр я лыкіуэщ шыпіэ, жылагъуэ, волонтёр, дин зэгухьэныгъэхэм, ди щІыналъэм щылажьэ Іуэхущіапіэ лъэрызехьэхэм. Советым и пашэщ КъБР-м и Іэташхьэ Кіуэкіуэ Каз-

- ДИ КЪЭКІУЭНУР зэрыхъунур зэлъытар щ алэгъуалэращ, абыхэм яхэлъ жыджэрагъыращ, зыхащІэ жэуаплыныгъэращ, яІэ гудзакъэращ. А псори къэтлъытэри, къызэдгъэпэщауэ аращ нобэ зи япэ зэхьэныгъэр, - зэlущІэр къышызэкихым жигащ республикэм и унафэщІым. -Мыхьэнэшхуэ яІэщ фэ, зи пыщІауэ щытахэр къызэщ алэгъуэхэм, Іуэхугъуэ зэ- паудауэ къызэрыттракъумылізужьыгъэхэмкіз фиіз зэр къэлъытауэ, щіыпіэхэм еплъыкІэм, вбгъэдэлъ гуп- къыщызэгъэпэщыпхъэщ сысэхэм, жэрдэмыщІэхэм. ЗэІухауэ, пІэзэрытыныгъэр. Апхуэдэ ехьэкІ-нехьэкІ дызэдэлажьэмэ гъузу, сэ езыр и пашэу сыу- щыгъэбыдэныр, жэуап хэм ящыщу 157-р къалъыващ респуоликэм и щіалэгъуалэр зэзыгъэуІуну сызыщыгугъ а зэгухьэны- гъэпэща мы щІалэгъуалэ

кІэ советым и къалэнхэм щытепсэлъыхьым, Klyэ- зи щалэгъуэхэм ехьэлlауэ кІуэм къыхигъэбелджылыкІащ абыхэм я нэхъыщхьэхэр. Абыхэм ящыщщ мамырыгъэм и лъабжьэр къэзытІасхъэ еплъыкІэхэм, фашизмэр зи гъуазэ гупсысэкІэхэм гъуэгу емытыныр, ди щІыналъэм зыщемыгъэубгъуныр.

- Ди гъунэгъу Украинэ къэралым мы зэманым щекІуэкІ Іуэхугъуэхэр щыхьэтыфІ тохъуэ щалэгъуалэм ядебгъэкІуэкІ политикэм мыхьэнэшхүэ зэлъэныкъуэкІэ уеплъмэ, щалэгъуалэр ипэжыпіэкіэ къару лъэщщ, абыхэм тэмэму ядэлэжьэныр Іуэхугъуэ куэдым я лъабжьэр зэрагъэтІылъ, ахэр зэрып- хабзэр къызэпамыудыхагъэкІ Іэмалышхуэщ. Украинэм и къэрал унафэщіхэр илъэсипщі бжыгъэкіэ щіалэгъуалэм шэабыхэм гурагъэ уамрэ зыхуэдэр нэрылъагъу дыдэ хъуащ иджыпсту. Радикализмэр, лъэпкъ 39X9хэт щІалэгъуалэщ абы нэхъыбэу щыпсэур, - къыхи- къэралпсо зэпеуэхэм, конгъэщащ КІуэкІуэм. - А щытыкІэм димыгъэпІейщіалэгъуалэр апхуэдэ экстремизмэмрэ лъэпкъ зэ- грантхэр къыхуагъэфащэ хъри зегъэужьынымкlэ, зэ-

щыхуэсакъын хуейщ а Іуэхум. КъинэмыщІауэ, хамэ къэралхэм дазэрыкъыхэфлъхьэ социально-экономикэ зэхэмылъу Іуэху бгъэдыхьэкІэр, къэ- къапштэмэ, ди республи- ствэм Кіуэкіуэм къалэн сфІэи- ралыр лъэныкъуэ псомкІи кэм и щІалэгъуалэ проектлъэщ яхуэхъунущ къыдэныкъуэкъухэм. Къызэдзэгухьэныгъэми и къа-ЩІалэгъуалэ политикэм- лэнщ къэрал властым, жылагъуэ ІуэхущІапІэхэм зэф ах лэжьыгъэ псори нэхъри иригъэфІэкІуэну.

КъБР-м егъэджэныгъэмкіэ. шіэныгъэмрэ шіалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ и министр Езауэ Анзор къызэхуэсахэм яхутепсэлъыхьащ зи пашэ ІэнатІэм зи щІалэгъуэхэм яхуэгъэзауэ иригъэкіуэкі лэжьыгъэхэм. А Іуэхум и унэтІыныгъэ нэхъыщхьэхэм ящыщщ щІалэгъуалэ гупхэм я нэхъ жыджэрхэр, жэрдэм зыбгъэдэлъхэр најуэ къэщіыриІэм. Къэрал ухуэныгъэ и ныр, псэукІэ узыншэм, тэмэмым щІалэгъуалэр хуэущииныр, ябгъэдэлъ творческэ зэфіэкіхэм елъытауэ ныбжьыщІэхэмрэ щІалэгъуалэмрэ гъэгушхуэныр, ным ахэр къыхуеджэныр, граждан-хэкупсэ гъэсэныгъэ ядегъэкlуэкlыныр, нэ-гъуэщlхэри. Министрым зэрадэлэжьамрэ зэрыжиlамкlэ, ди республикэм и мащІэкъым дзыхь зыхуэпщІ хъун, сыт хуэдэ ІуэхугъуэкІи утыку укъизымынэну щІалэгъуалэ. гъэжыр зи гупсысэм быдэу Жыджэрагъышхуэ яхэлъу ахэр дапщэщи екјуу хэтщ ференцхэм, нэгъуэщІ зэхыхьэхэм. ЕхъулІэнытейуэ къанэркъым. Ди гъэфіхэр щызыіэрагъэхьэ, текІуэныгъэхэр къыщахь,

зэхыхьэхэу «Таврида», «Таврида-АРТ» хуэдэхэм я утыку ихьащ ди республикэм щыщ зи щІалэгъуэхэу цыху 200-м щигъу. А зэпеуэхэм щытекІуахэм я проектхэр ирагъэзэщІэну къыхуагъэфэщащ сом мелуан 12. Псори зэхэту тащ зытещіыхьа унэтіыныгъэм щынэхъыфlу икlи гранту къратащ сом мелуани 130-рэ, а лэжьыгъэхэр иризэфІагъэкІыну. КъинэмыщІауэ, ди рес-

публикэм и ныбжьыщІэщІалэгъуалэмрэ хэтщ «Юнармия», «Большая перемена» къэралпсо зэгухьэныгъэхэм, абыхэм лэжьыгъэфіхэр щызэфіахыу, увыпіэфіхэр къыща-«ШколакІуэхэм я урысейпсо зэщІэхъееныгъэм» хэт ди ныбжьыщІэхэр я зэфіэкікіэ щыпэрытщ а зэгухьэныгъэм къызэригъэпэщ зэпеуэ зэмылГэужьыгъуэхэм. Зи цІэ къисІуа зэщІэхъееныгъэхэм щалэжь Іуэхугъуэхэмрэ щыехъулІэнызыІэрагъэхьэ КъэбэрдейгъэхэмкІэ Балъкъэрыр Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ округым и щІыналъэ нэхъыф Іищым хабжащ.

НыбжьыщІэхэмрэ щІалэгъуалэмрэ жыджэру хэтщ «ІуэхуфІхэр щызэфІах щІыналъэ» урысейпсо зэпеуэми. Абыхэм я проектхэм къыхуагъэфэщащ сом мелуан 23,7-рэ хъу субси-

ЗэІущІэр купщІафІэу, хьэлэмэту екіуэкіащ. Абы я Іуэху еплъыкіэхэмкіэ щызэдэгуэшащ кърихьэлІахэм ящыщ куэд. Къапщтэмэ, щІалэгъуалэм къагъэнэІуащ туризм, спорт, щэнхабзэ ІэнатІэхэм, социальнэ унэтІыныгъэм нэ-

дэмхэр. Абыхэм ящыщ республикэм и Іэтащхьэр икІи къызэхуэсахэр къигъэгугъащ ахэр гулъытэншэу къызэрымынэнумкіэ. Шіалэгъуалэ политикэмкІэ советым, КъБР-м Егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ и министерзыбжанэ ящищІащ, зэман кІэщІым къриубыдэу зэлэжьын хуей Іуэхугъуэхэр къыщыгъэнэІуауэ. Абыхэм ящыщщ щІыпіэхэм щекіуэкі щіалэгъуалэ политикэр егъэфіэкіуэныр, щіалэгъуалэ институтхэм, Творческэ щ алэгъуалэм я уардэунэм, зэгухьэныгъэ зэмылі эужьыг туэхэм я лэжьыгъэхэр нэхъ купщ аф Іэ хьэлэмэт щІыныр. фэщІым гулъытэ хэха хуищІащ Къэбэрдей-Балъкъэрым къэралыгъуэ зэригъуэтрэ илъэси 100 щрикъум ирихьэлІэу къызэрагъэпэщыну Кавказ Ищхъэрэ щіалэгъуалэ фестивалым и программэм набдзэгубдзаплъэу елэжьын зэрыхуейми. Абы зэрыжијамкіэ, КъБР-м и Іэташхьэм и нэІэм щІэту лажьэ, ЩІалэгъуалэ политикэмкІэ советым щыщхэр жыджэру хэтынущ республикэм щекіуэкі іуэхугъуэ псоми, зи щіалэгъуэхэм я Іуэху дагъэкІыу, абыхэм яфі къызэрыкіыну жэрдэмхэр къэрал властым и ІэнатІэхэм щыкіуэцірагъэкІыу.

- Къыхэзгъэщыну сызыхуейращи, щІалэгъуалэм ядэлэжьэным ехьэлІа Іуэхухэр республикэм и социально-экономикэ зыужьыныгъэм и унэтІыныгъэ псоми къыщызэщІэдгъэу-Іуэнущ. Абы къокІ зи щІалэгъуэхэм я жэрдэмхэм гулъытэ ягъуэтын, абыхэм сыткіи сэбэп, щіэгъэкъуэн дахуэхъун хуейуэ, - щыжијащ Кјузкјуз Казбек и телеграм-каналым, зэlyщіэм и гугъу щыщищіыжым. - Зэхуэсым нэхъыщхьэ дыдэу хэлъам утепсэлъыхьмэ, сэ иджыри зэ къэсщіащ икіи къэслъэгъуащ зи Іуэху еплъыкІэрэ гупсысэ шэщ арэ зи эж, зи мурад дахэхэр зэзыгъэхъулІэфыну щІалэгъуалэ зэчиифіэкіэ республикэр дызэрыкъулейр. Си фІэщ мэхъу Щіалэгъуалэ политикэмкІэ советыр ныбжьыщІэхэмрэ зи щІалэгъуэхэмрэ зэщІэзыгъэуІуэ центр лъэщ зэрыхъунур ди щіыналъэм щекіуэкі щіалэгъуалэ зэщіэхъееныгъэм и къаруми зэфІэкІми

КЪАРДЭН Маритэ.

2022 гъэм и гъатхэм цІыхухэр дээ къулыкъум гъэкІуэныр къызэгъэпэщынымкІэ лэжьыпхъэхэм я ІуэхукІэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Указ

«Дзэ къулыкъур ехьэкІынымкІэ къа- ящыщу сымаджэхэр щагъэхъуж ме- вокзалхэу командэхэр щрагъажьэ малэнымрэ дзэ къулыкъумрэ я ІуэхукІэ» дицинэ ІуэхущІапІэхэр. Федеральнэ законым ипкъ иткіэ 1995 - 2004 гъэхэм къалъхуахэу зи ныбжьыр илъэс 27-рэ иримыкъуахэр икіи къалэ округхэмрэ я щіыпіэ самоупзапасым щымы эхэр 2022 гъэм и гъатхэм дээ къулыкъум гъэкІуэныр къызэгъэпэщын мурадкіэ **унафэ сощі**:

1. Мы Указым щІыгъухэу къэщтэн: Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм цІыхухэр дзэм зыгъакіуэ и комиссэм

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и муниципальнэ щІыналъэхэмрэ къалэ округхэмрэ цІыхухэр дзэм зыгъакІуэ я комиссэхэм хэтхэр;

дзэм къулыкъу щащІэн папщІэ 2022 гъэм и гъатхэм ираджэн хуей цІыхухэм я узыншагъэр къэзыпщытэ, абыхэм ликэм и гъущ гъуэгу станцхэу, авто-

2. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и муниципальнэ щІыналъэхэмрэ равленэм и органхэм чэнджэщ етын, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и дзэ комиссариатым, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и гъэзэщіакіуэ властым и органхэм ящІыгъуу 2022 гъэм и гъатхэм цІыхухэр дзэ къулыкъум гъэкІуэныр ягъэува пІалъэхэм къриубыдэу къызэрагъэпэщыну.

3. Къэрал кІуэцІ ІуэхухэмкІэ минис-

терствэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм чэнджэщ етын дзэм кіуэну ціыхухэр щызэхуашэс, респуб-

хуэхэм дзэ къулыкъум ягъэкІуэнухэр щызэхуашэсхэм жылагъуэ хабзэр

ягъэзэщІэныр къызэригъэпэщыну. 4. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ЩэнхабзэмкІэ и министерствэм хуэгъэувын ціыхухэр дзэ къулыкъум зэрагъакіуэ щіыкіэр ціыхубэ хъыбарегъащіэ іуэхущіапіэхэм къыщыгъэлъэгъуэныр къызэригъэпэщыну.

5. Мы Указым къару егъуэт абы Іэ щыщІэздза махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ

КІУЭКІУЭ Казбек Налшык къалэ 2022 гъэм гъатхэпэм и 21-м

№28-УГ

ЗэпІэзэрыт мэхъуж

УФ-м и Президентым щІыналъэ Іэтащхьэхэм яхуигъэува пщэрылъхэм япкъ иткіэ КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек, видеозэпыщІэныгъэ Іэмалхэр къигъэсэбэпу, иригъэкІуэкІащ Къэбэрдей-Балъкъэрым энономикэ, социальнэ зэпіэзэрытыныгъэ къыщызэгъэпэщынымкіэ шы із хэкіыпіэхэр Зэзыгъзуіу штабым хэтхэм я зэіущіэ.

АБЫ ХЭТАЩ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ Мусуков Алийрэ и къуэдзэхэмрэ, министерствэхэм, щІыналъэ администра-

цэхэм я Іэтащхьэхэр. Къызэхуэсахэр тепсэлъыхьащ республикэ экономикэм и ІэнатІэ нэхъыщхьэхэм щрагъэкІуэкІа къэпщытэныгъэм кърикІуа-Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэхэм я нэІэ шІэту, штабым тхьэмахуэ къэс ирегъэкІуэкІ а лэжьыгъэр. ІэщІагъэлІхэр кІэлъоплъ хьэрычэтыщІэ Іуэху мащІэмрэ курытымрэ, инвестицэхэм, ди деж къыщыщІагъэкІыу нэгъуэщІ щІыпІэхэм ирагъашэхэм, мэкъумэш ІэнатІэм, промышленностым, сатум, щІыуэпс хъугъуэфІыгъуэхэм, бжыгъэр зи лъабжьэ зыужьыныгъэм, ухуэныгъэм, псэупІэ-коммунальнэ ІэнатІэм, траспортым, гъуэгум, туризмэм Іуэхур зэрыщыщытым. Гулъытэ нэхъыбэ зыхуащІхэм ящыщщ узыншагъэр хъумэнымкіэ Іэнатіэр, егъэджэныгъэр, ціыхухэр лэжьыгъэкіэ къызэгъэпэщыныр, псэукіэмкіэ защіэгъэкъуэныр, щэнхабзэр, спортыр. Республикэ унафэщІым зэрыжиІамкІэ,

зэрыдэуеям ціыхухэр тіэкіу игъэгузэвами, ари зэтеувэжащ. КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ Говоров Сергей жиlащ тыкуэнхэм ерыскъыхэкІкІэ щыщІэныгъэ зэры-

нобэкІэ псори и пІэ иувэжащ, щытыкІэр зэпІэзэрытщ. Фошыгъур къашэну хунэмыс

щІыкІэ зэращэхум къыхэкІыу и уасэр

щымы і эр, ці ыхум нэхъыбэрэ къищэху псори зэрыщагъуэтыр. КъБР-м промышленностымкіэ, энергетикэмрэ сатумкіэ и министр Іэхъуэбэч Щамил дыщІигъуащ ерыскъыхэмрэ цІыхухэр нэхъыбэрэ зыхуей хъухэмрэ я уасэр махуэ къэс къызэрапщытэр.

КІуэкІуэм жиІащ республикэм и щІыналъэхэм щыІэ тыкуэн цІыкІухэми я Іуэху зыІутыр зэгъэшІэн зэрыхуейр.

Говоров Сергей вэн-сэным ди лъахэм и чэзум зэрыщыщІадзар къыхигъэщащ. Мы гъэм гектар мин 224-м гъавэ трасэнущ, ар нэгъабэрейм хуэдиз мэхъу. Зыри ягъэмэщІакъым. КІэртІофыр мы гъэм нэхъыбэу хасэнущ.

КъБР-м ухуэныгъэмрэ псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и министр Бэрбэч Алим къызэрыхигъэщамкІэ, лъэпкъ проектхэмкіэ, щіыналъэ, федеральнэ программэхэмкІэ яухуэхэр нэхъ пасэу яубзыхуа жыпхъэм тету йокІуэкІ. Хьэрычэт Іуэхум зэрызыщІагъакъуэм тепсэлъыхьащ КъБР-м экономикэ зыужьыныгъэмкІэ и министр Рахаев Борис.

КІуэкІуэ Казбек штабым хэтхэм яжриІащ ерыскъы къыщІэзыгъэкІ предприятэхэм, мэкъумэш, туризм ІэнатІэхэм ядэІэпыкъуным мыхьэнэшхуэ зэриІэр, хамэ къэрал къитшу щытахэм хуэдэ мыбдеж къыщыщІэзыгъэкІхэм гулъытэ хэха зэрыхуэщІыпхъэр, банкхэм яІэ Іэмалхэр къагъэсэбэпыным хуэунэтІын зэрыхуейр

КЪЭБАРТ Мирэ.

кіэщікіэ ягъэзэщіэфыну проектхэрщ дызыпэщІэхуа гугъуехьхэм я хэкІыпІэ хъунухэрщ. Мис апхуэдэ хэкіыпіэ гъэщіэгъуэнхэр зиІэ ныбжышІэхэр форумым ирагъэблагъэ. Зи проект нэхъыфТу къалъытэхэм щІыналъэри федеральнэ центрри къадэІэпыкъунущ. Ахэр къыхэзыхыну къэпщытакІуэхэр цІыхуи 100-м ноблагъэ.

АБХЪАЗ. Гъатхэпэм и 22-м Урысей Федерацэм и Къэрал Думэм щекіуэкіащ Абхъазымрэ Урысеймрэ я политикэ, экономикэ зэпыщіэныгъэхэр егъэфіэкіуэным теухуа зэіущіэ.

Урысей-абхъаз

зэпыщіэныгъэр йофіакіуэ

КЪУЛЫКЪУЩІЭХЭР тепсэлъыхьащ урысей-абхъаз гъунапкъэр нэхъ тыншу зэпыупщІыным и Іэмалхэм, Ардзинбэ Владислав и цІэр зезыхьэ Сыхъум аэропортыр къызэІухыным, Къэрал Думэм хамэ къэрал ІуэхухэмкІэ и комитетымрэ СНГ-м и Іуэхухэмкіэ комитетымрэ я зэіущіэ мэлыжьыхьым Сыхъум щегъэкІуэкІыным, нэгъуэщІхэми. Абы къищынэмыщІауэ, Абхъаз Республикэм хамэ къэрал ІуэхухэмкІэ и министр Ардзинбэ Инал зэрыжи амк э, лышхьэхэр зэгурыlуаш абхъаз-урысей зэхущытык Іэхэм теухуауэ щызэпсэлъэн комиссэ хэха къызэрагъэпэщыну.

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

БлэкІам Ізужь

НэгъуэщІ къэралхэм къыщыщіагъэкі іэмэпсымэхэм я піэм иувэн гъэхьэзырыным зи зэфіэкі псори езыхьэліэ Іуэхущіапі эхэм ящыщщ совет лъэхъэнэм къыщыщІэдзауэ ди республикэм и промышленнэ зыужьыныгъэм хэлъхьэныгъэшхуэ хуэзыщІу къекІуэкІ «Телемеханика» ООО-р.

мы іуэхущіапіэм къыщІегъэкІ гъуэгу шынагъуэншагъэм лъыплъ, уэсукхъуэр къызэрыгуагъэу системэхэр, светофорхэр. Абыхэм я дэтхэнэми Урысейм и щІыналъэ куэдым щІэупщІэ щаІэщ. Ахэр нобэ ирагъашэ Москва, Екатеринбург, Краснодар къалэхэм, гъунэгъу щІыналъэхэм.

- Къэралыгъуэ куэдым санкцэхэр къыщыдащІылІэ мы лъэхъэнэ гугъум, псом ящхьэращи, къыщІэдгъэкІ Іэмэпсымэхэм япкърытлъхьэ пкъыгъуэхэр ди щІыналъэм щыдогъэхьэзыр. Ахэр къызыхэтщІыкІ гъущІым и уасэр дэуеинырт нэхъ дызытешыныхьри, иджыпстукІэ ар и пІэм итщ. Сыт хуэдэ зэхъуэкІыныгъэхэр къэхъуами, нобэ диІэ зэфІэкІхэмрэ Іэмалхэмкіэ Іуэхум я нэхъ гугъуми дыпэщІэтыфыну догугъэ, - жиІащ предприятэм и унафэщІ Гуэбэшы Залымджэрий.

«Телемеханика» ООО-м игъэхьэзыр микросхемэхэм Іэ щабэкІэ узэлэжьын хуей куэд яхэтщ. Аращ Іуэхум фІыуэ хэзыщІыкІ ІэщІагъэліхэм гулъытэ лей щІыхуащІыр.

ЗэманкІэ дызэІэбэкІыжмэ, ди республикэм итащ къэралпсо мыхьэнэ зиІа завод ехьэжьахэр: «Севкавэлектроприбор» «Севкаврентген», «Полупроводник пкъыгъуэхэр щагъэхьэзыр», «Гидрометаллург», «Телеавто-матика»... Мин бжыгъэкІэ абыхэм щылажьэхэрт къалэхэм я мызакъуэу, къуажэдэсхэми ящыщхэр. Лэжьыгъэм пэрыт цІыхухэм пщІэшхуэ яІэт, улахуэкІи я Іуэхур Іейтэкъым. Ди республикэм щыпсэу нэдтехк идон мехажисх лъэ быдэкІэ щыта а ІуэхущІапІэхэм я лэжьыгъэм зи гуащІэ хэзылъхьа куэд. Гуапэщ абыхэм ящыщу хъума хъуа предприятэ зырызхэм бжьыпэр иджыри зэраІыгъыр.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Адыгэ Псалъэ

Ди къуэш республикэхэм

Гугъуехьхэм я хэкіыпіэр къагъуэт

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. *Илъэс* 16-м щегъэжьауэ 24-м нэс зи ныбжь щІалэгъуалэм я хэку цlыкlум и зыужьыныгъэм теухуа проектхэр щагъэлъэгъуэн утыку къэунэхуащ. «ЗэманыщІэм пэджэж Іуэху щхьэпэхэр» зэхыхьэр къызэзыгъэпэщахэм ныбжьыщІэхэм я лэжьыгъэ гъэщІэгъуэнхэр къыхахынурэ ягъэзэщІэнущ. Ар сэбэп хъунущ езы ныбжьыщІэм и зэфіэкіым зригъэужьынымкіи, республикэм и теплъэр егъэфіэкіуэнымкіи.

ЛЭЖЬЫГЪЭХЭР хуэунэтlауэ щыт хъунущ псэукlэ, технологие, щlыуэпс, хьэрычэт Іуэхухэм. Мы Іуэхур зи жэрдэмхэм я мурадщ хэгъэгум, уеблэмэ Урысейм 2030 гъэ пщІондэ зэрызиужьыну проектхэр зэхуахьэсыну

Жэрдэм нэхъыщхьэхэмкІэ агентствэм и унафэщі Чупшевэ Светланэ зэрыжиіамкіэ, иджыпсту нэхъыбэу зыпэплъэр зэман

adyghe@mail.ru adyghepsale.ru apkbr.ru smikbr.ru 💌 Адыгэ Псалъэ

Мэкъумэш

рис и фэеплъу къызэрагъэпэща,

«Мэкъумэш щіыпіэхэмрэ ерыс-

къы шынагъуэншагъэмрэ» фіз-щыгъэр зиіз VIII Дунейпсо щізны-

ЗЭІУЩІЭМ кърихьэліащ мэкъу-

мэш ІэнатІэмрэ щІэныгъэмрэ епха

цІыху 240-м щІигъу. Урысейм и

щІыналъэхэм, Азербайджаным,

Абхъазым я щіэныгъэ Іуэхущіа-

піэ 25-м къикіа щіэныгъэліхэм, іэ-

щіагъэліхэм, мэкъумэш іэнатіэм

пэрыт лэжьакІуэхэм я зэхуэсыр

нэхъыбэу зытраухуар мэкъумэшым

и зыужыныгъэрщ, абы и пащхьэ

къилъ Іуэхугъуэ зэхэмыбзхэм я зэ-

фІэхыкІэ хъуну Іэмалхэр къэлъы-

хъуэнырщ, иджырей дунейр зы-

гъэзджыздж политикэ къэхъукъа-

щІэхэм я зэран къемыкІыным и

проректор Къумыкъу Ізуес зэІущІэр

щІэнІуатэр хабзэ хъуауэ 2015 гъэ

лъандэрэ зэрырагъэкІуэкІыр, абы

къыщают Іуэхугъуэхэмрэ зыхуэкіуэ

гупсысэхэмрэ шэщауэ щыналъэ-

хэм щекІуэкІ политикэ лэжьыгъэм

зэрыхалъхьэр. «Ерыскъым щы-

щІэным темыгузэвыхьыныр жыла-

гъуэ икји лъэпкъ шынагъуэнша-

гъэм и зы пкъыгъуэщ, абы пыщІа

дэтхэнэ зы Іуэхугъуэми гулъытэ хэ-

ха ягъуэтыпхъэщ. Иджырей дунейр

сыт хуэдизу цІыкІу мыхъуами,

зэхыхьэ-зэхэкІыр сыт хуэдизу щІэ-

мыхуэбжьами, зэщымыщхъу, зэ-

гурымыІуэ къыщыхэкІ щыІэщи, мэ-

къумэш ІэнатІэр абы хэмыкІуадэу

зэрызиужьынум и Іэмал нэхъыбэ

къэдгъуэтыныр ди къалэным щыщ

Проректорыр къызэхуэсахэм яху-

мэхъу», - жиlащ Къумыкъум.

къыхигъэщащ

Мэкъумэш университетым

хэкІыпІэхэр къэгъуэтынырщ.

къыщызэІуихым

гъэ зэхуэсыр.

Зи цІэр тхыдэм къыхэна

КъБР-100

ХЬЭЩІЭЛІ Мухьэмэд 1911 гъэм жэпуэгъуэм и 13-м Хьэтуей къуажэм къыщалъхуащ. Илъэс 16-м иту «Шекер» колхозым и лэжьакІуэу къыщІидзэри, щІым корпусым и 126-нэ пол-

телэжьэнымрэ зехуэнымрэ теухуауэ зэпымыууэ и щІэны-гъэм хигъахъуэурэ абы ІэнатІэ куэд игъэунэхуащ. ХьэщІэлІыр Орджоникидзе зоотехникумым джащ. 1934 гъэм Дзэ Плъыжьым къулыкъу щищІэн щІидзащ. Курсанту иригъажьэри, 68-нэ шуудзэ полкым и къудамэм и командир, СКВО-м и 4-нэ шуудзэ

кым и япэ эскадроным

и старшина хъуащ. А полкыр и гъусэу 1937 гъэм накъыгъэм и 1-м Москва и Ут Плъыжьым щекіуэкіадзэ парадым, накъыгъэм и 2-м Кремлым щы а Правительствэ зэlущіэм хэтащ.

Зэман зэхүэмыдэхэм ар колхоз лэжьыгъэм и учетым и унафэщіу, колхозым и комсомол зэгухьэныгъэм и секретару, Старэ Шэрэдж, Старэ Лэскэн къуажэхэм гъавэ гъэтІылъыгъэхэмкІэ наркомым и уполномоченнэм и къуэдзэу, Лэскэн районым и прокурорым и дэГэлыкъуэгъуу, а районым и цГыхубэ хеящГэу, ВКП(б)-м и Лэскэн райкомым кадрхэмкІэ и секретару, Аруан райкомым щІы ІуэхухэмкІэ и къудамэм, мэкъумэш къудамэм я унафэщІу, КПСС-м и Тэрч райкомым и япэ секретару, щІыхь тхылъхэр. 1973 гъэм абы къыфіа-Аруан районым щы в колхоз-совхоз Іуэхущапіэм и унафэщіу, КъБАССР-м мэ-шыхь зиіэ и нартыхугъэкі» ціэ льапіэр. къумэш хозяйствэмкІэ и министру щы-

тащ. 1975 гъэм пенсэм

. ХьэщІэлІ Мухьэмэд зыпэрыта дэтхэнэ Іэнатіэми хэлъхьэныгъэ хуищІащ. Зыпэрыувэ Іуэхум гурэ псэкІэ бгъэдэтт, зэпымыууэ и щІэныгъэм хигъахъуэрт. 1968 гъэм мэкъумэш щІэныгъэхэм я кандидат хъуащ ар. Абы итхащ щІэныгъэ тхыгъэу 70-м щІ́игъу. 1975-1987́ гъэхэм ар лэжьащ Къэбэрдей-Балъкъэр щІэныгъэ-къэхутакІуэ институтым экономикэмкІэ и секторым и унафэщІуи, щІэныгъэ лэжьакіуэ нэхъыжьуи. Республикэм мэкъумэш щІэныгъэхэм теухуауэ еджапІэ къыщызэјухыныр зи жэрдэму щытар ХьэщІэлІырщ. А

Іуэхугъуэр къалъытащ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал мэкъумэш академием ХьэщІэлІ Мухьэмэд и цІэкІэ стипендие ятыну щаубзыхуам. Илъэс къэс ар ират агроном факультетым фІы дыдэу щеджэ

ХьэщІэлІыр жыджэру хэтащ республикэм и жылагъуэ гъащіэм. Ар СССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и депутату щытащ, зауэм, лэжьыгъэм, Іэщэкіэ Зэщіэузэда Къарухэмрэ хабзэхъумэ ІэнатІэхэмрэ я ветеранхэм я Советым хэтащ. Хэкум и къыщхьэщыжакіуэ нэсу къызэралъытам и щыхьэту, абы къыхуагъэфэщащ Октябрь революцэм и орденыр, Хэку зауэшхуэм и орденым и етlyaнэ нагъыщэр, «Лэжьыгъэм и Бэракъ Плъыжь» орденыр, медалхэр, щащ «Къэбэрдей-Балъкъэр АССР-м

КІуэкІуэ Валерэ и цІэр зезыхьэ Мэкъумэш щІыпіэхэмрэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал мэкъумэш университетым иджырацэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм, Адыгэ Республикэм Щаныгъэмка щыхь зивэ я лэблагъэ щызэхэтащ Урысей Федежьакіуэ, профессор Фиіэпщэ Бо-

тепсэлъыхьащ университетым ныбжьыщІэхэм ярит ІэщІагъэхэр зыхуэдэм, ахэр зытещІыхьа программэм и гъэпсыкІэм. «Къэралым мэкъумэш ІэнатІэм и зыужьыныгъэм теухуауэ къищта урысейпсо щІэныгъэ-технологие программэр илъэсибгъум тещІыхьащ. Абы ипкъ иткіэ ди щіыналъэм дыщолэжь «Къэбэрдей-Балъкъэрым и бгылъэ щІыпіэхэм кіэртіоф жылапхъэфіхэр къыщыгъэхъуныр» зи фІэщыгъэ щіэныгъэ-технологие проект зэхэлъым. Абы къызэделъытэ Іуэхугъуэ зыбжанэ: езы жылапхъэр къэгъэхъуныр, фІагърэ къэуату щІэлъымкіэ щыіэхэм ефіэкіыу, щіыпІэм, щІыуэпсым езэгъыу, хьэпІаціэ, узыфэ зэмылізужьыгъуэхэм япэщіэтыфу, щіыіэмрэ хуабэмрэ ишэчу щытыныр. Зэрынэрылъагъущи, мэкъумэш ІэнатІэм и мызакъуэу, щІэныгъэм и унэтІыныгъэ зыбжанэм я къару щызэхалъхьэ проектщ ар», - жиlащ ректорым и къуэдзэм.

нэхъышхьэхэм я Консорциумым хэту КъБКъМУ-м «Лэжьыпхъэ- рэ хэр-2030» проектыр зэщ а хъуным и хъэм. гуащІэ жыджэру хелъхьэ, къэхутэныгъэ лэжьыгъэ зыбжанэ Ставрополь дэт къэрал мэкъумэш университетым и гъусэу ирегъэкІуэкІ, «СмартАгроБио-2030» щІэныгъэ проектри абы хыхьэу.

хъыбэ къатыным теухуауэ лъыщ- гъэпэщыкіэм, къэралым шіыуэпхьэ къэхутэныгъэхэр шІэгъэхуэбжьауэ йокіуэкі, гъэшхэкіым и фіащІэлъ къэуатымрэ гъымрэ егъэфіэкіуа хъун папщіэ. Абы къищынэмыщІауэ, хьэпІацІэр зыпэмылъэщ пхъэщхьэмыщхьэ жыгхэмрэ мэракіуэхэкіхэмрэ къэгъэхъущІыналъэу щыгъэбэгъуэным епха дэхэм ит щІэныгъэ журнал щхьэхуэу лэжьыгъэхэри мымащізу диіэщ. къыдагъэкіыжынущ. ЕдгъэкІуэкІ лэжьыгъэм дрегъэувалІэ иджырей биотехнологиер и

лъабжьэу пхъэщхьэмыщхьэ къызыпыкІэ жыгхэр къэзыгъэхъу Центр къызэгъэпэщыным», Къумыкъум.

Куэд лъандэрэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал мэкъумэш университетым дэлажьэ «Дзэлыкъуэ кlэрмэкъумэш-хьэрычэтыщІэ зэгухьэныгъэм и унафэщ БжэныкІэ Руслан къызэрыхигъэщамкІэ, иджырей щІэныгъэмрэ технологиемрэ зи тегъэщапіэ къэхутэныгъэхэм Іэмал къыуат щіым пыщіа лэжьыгъэхэр щІэгъэпсынщІэнымкіэ, Іэмалыщіэхэр епхьэліэурэ хадэхэкІ нэхъыбэ къепхьэлІэнымкІэ, къыхэкІынкІэ хъуну шынагъуэхэм уемыгупсысу икІи зэпумылъыту жылэр щіым хэлъхьэнымкіэ, а псор къызэщІэпкъуэжмэ, хэхъуэр къэпІэтынымкІэ.

Зэlущіэм щыщіидзэм тепсэлъыхьащ щІыгъэпшэр зэмылІэужьыгъуэхэм я зэхэлъыкіэм, химие, щІыуэпс пкъыгъуэхэр зэпэлъытауэ къызэрыгъэсэбэпыпхъэм, хадэхэкіхэр къыщагъэкікіэ, Іэщхэр Кавказ Ищхъэрэм ит еджапіэ щызэтрагъахуэкіэ я къабзагъэр къызэрызэтенапхъэм, щІэныгъэм-ІэнатІэмрэ зэрызэпыщІап-

ЩІэнІуатэр адэкІэ унэтІыныгъэхэм теухуауэ зэхэкІри, къудамэ щхьэхуэ-щхьэхуэу лэжьыгъэр ирагъэкІуэкІащ. КъызэщІэпкъуэжмэ, щІэныгъэ щІэныгъэлІхэр ирипІейтейуэ тепсэлъыхьащ щІыуэпсымрэ щІымрэ «Кавказ щІыналъэм щагъэхъу я зехьэкІэм, ветеринар икІи зо-Іэщ піащэ лъэпкъыфіэхэм шэ нэ- отехникэ хуэіухуэщіэхэм я къызэсым теухуауэ щекіуэкі политикэм и убзыхукІэм, мэкъумэш ІэнатІэр инженер ІэмалхэмкІэ къызэрызэбгъэпэщыну щІыкІэхэм теухуа Іуэху куэдым.

Зэхуэсым къэхутэныгъи 113-рэ кърахьэліащ, ахэр рецензэ тіуаным, жыгхэр зыхасэ щіыгульым щіэм щіэкіа нэужь, инджылызыбкъегъэщтэным, иужькіэ ахэр зэры- зэкіэ зэдзэкіыжауэ дунейпсо мар-

ШУРДЫМ Динэ.

Къэрал лэжьакІуэ

АХЪУЭХЪУ Аслъэнбий хуэдэ цІыху, сэ сызэригугъэмкІэ, республикэм илъэсищэм зэ къихъуэми аращ. Ар цІыху телъыджэт. ФэрыщІагъым хуэхейт. И фІэщу лэжьыгъэм бгъэдэтт. Іуэху гуэр уиІэу и пэ-шым ущІыхьамэ, фІыуэ хэпшІыкІын хуейт узытепсэлъыхьым. щіэу упщіэр нахуэу игъэувырт: сыт уэрэ сэрэ зи Іуэху зетхуэнур?

Аслъэнбий лажьэу ГУХЭХЪУЭТ Министрхэм я Советым и зэхуэсхэр сощ эж. Республикэ сымаджэщыр илъэс шэшІкІэ си ІэмыщІэ илъати, сэри апхуэдэ зэхуэсхэм срагъэблагъэрт. Ди лэжьы-

гъэм ехьэліа Іуэху куэд абы къыщыщаіэт къэхъурти, дэтхэнэри захуагъэм, цІыхухэм зэратекІуэр. я сэбэп нэхъыбэ зыхэлъым тету зэфІигъэкІырт. Зы дакъикъэкІэ зэхуэсым къыкІэрыхуащ жаІауэ къысхуэщІэжыркъым. Кремль сыхьэтыр иритебухуэным хуэдэу, и чэзум къыщІыхьэрти, иригъэкІуэкІын шІидзэрт. Зэманым шысхыырт. КІыхьу. зыбгъэгубзыгъэу къебгъэкІуэкІын шІэбдзамэ, мыпхъашэу, ауэ хэкъузауэ узэпиудырти, «Іуэхум дытевгъэпсэлъыхь. Дакъикъитху фиlэщ!» жиlэрт. Абы иригъэкіуэкіа зэхуэсхэр си нэгу къыщіызогъэхьэжри, и Іэзагъыр согъэщ Іагъуэ: мыхьэнэ нэхъ зиlэр ІэщІэмыхуу Іуэхур иубзыху-

фырт. Сэ ар Іэнэ пэрысуи партым и обкомым и зэхуэсхэм къыщыпсалъэуи слъэгъуащ. Мэлбахъуэр е Ахъуэхъур щыпсалъэкІэ, бадзэ блэлъэтамэ зэхэпхынт, апхуэдизкІэ псоми заущэхурти. ЦІыхухэм яфІэфІт

абыхэм едэГуэн. Ахэр псалъэ къудейтэкъым, я псалъэмкіэ Іуэху пыухыкіа зэфіагъэкіырт.

Ахъуэхъум

адыгэлІ куэд исакъым республикэм. Уи гъащІэм абы хуэдэ цІыхум ущыхуэзэну къыщып-хуихуэр зэзэмызэщ. Адыгагъэмрэ къэралым узэрыщытыпхъэу ибжымрэ и хьэлым щызэригъэзэгъыфырт. Адыгэ хабзэми ебэкъуэнутэкъым, и къулыкъум къигъэув пщалъэри ищІэжырт.

ЦІыхушхуэхэм игъащІэми жагъуэгъу я куэдщ. Ахъуэхъуми псоми щхьэщэ къыхуащ1 пэтрэ, бий и мащІэтэкъым. Ар къызыхэкІыр

фыгъуэрат. Ягу техуэртэкъым сытки Яхузэфіэкіырати, щэхуу «анонимкэхэр», «бзэгузехьэ тхылъхэр» Мэлбахъуэм хуатхырт. Дагъуэ къыхуагъуэтыфыртэкъыми, «ар адыгэ хабзэм фіэкіа хуейкъым, игурэ и псэкіэ властым пыщ акъым» хужа эрт. Арати, умысакъыу хъуртэкъым.

И унагъуэм зэрыхущытыр слъагъурт щІэх-щІэхыу. Сабиифі защІэт Лени, Лари, Люди, Руслани. Псом хуэмыдэу нэхъыщІэр фіыуэ илъагъурт, Люкэкіэ еджэу. И щхьэгъусэ Рае утепсэлъыхьыну псалъэ пхурикъунукъым. Тэджми, тысми, псалъэми, пщы гуащэ хуэдэт, нэгъуэщ ц ц іэ хуэзгъуэтыркъым.

ЛЪЭПЩОКЪУЭ Бетіал, УФ-мрэ КъБР-мрэ щІыхь зиІэ я дохутыр, медицинэ щІэныгъэхэм я кандидат. 2007 гъэ

ІэІэтым Гъавэ щіапіэхэмрэ мэкъупіэхэмрэ тращІыхь «Псэупіэмрэ къалэхэм

я теплъэмрэ» лъэпкъ проектым хиубыдэ лэжьыгъэхэм Бахъсэн щІыналъэм щыпащэ.

МЭЛЫЖЬЫХЬЫМ и 15-м щыщІэдзауэ и 31-м нэсыху куейм хыхьэ къуажэхэр зэіузэпэщ щіыным теўхуауэ интернет утым ІэІэт щекІуэкІынуш. Абы хэтыну хуейуэ иджыпстукІэ зыкъагъэлъэгъуащ Къулъ-къужын Ипщэ, Зеикъуэ, Бахъсэненкэ жылагъуэ-

Къапштэмэ. къагъэлъэгъуа щІыпІэхэм ящыщщ Къып Мухьэмэд и цІэр зэрихьэу Къуэнхьэблэ дэт гъуазджэмкІэ школым и Іэхэлъахэм хиубыдэ щІы ІэнэщІыр. Абдеж жыг хадэ щыхасэну я мурадщ, лъэс зекІуапІэ екІухэр, спорт, сабий джэгупІэ утхэр иІэу. ЩІыпіэр уэздыгъэхэмкіэ къагъэнэхужынущ, тетІысхьэпІэ екІухэр, кІэрыхубжьэрыху идзапІэхэр щагъэувынущ. ЩІыпІэр гъущІ хъар дахэхэмкІэ къащІыхьмэ, видеокамерэхэмкіэ яузэдынущ.

Гектар мини 4-м шІигъу зи инагъ шІы ІэнэшІыр нэгузыужьыпІэ щІыпІэу къызэгъэпэщыным ехьэліауэ екіуэкіыну интернет ізіэтым дэтхэнэ зы жылагъуэдэсри хэт хъунущ, абыхэм я псалъэри гулъытэншэу къагъэнэнукъым.

Дунейм и щытыкІэнур

тым зэритымкІэ, Налшык

уфауэ, къешх-къесу щыщы

тынущ. Махуэм хуабэр гра-

дуси 2 - 3, жэщым щІыІэр 1

Гъатхэпэм и 25, *мэрем*

◆ЦІыхур гъэпщылІыным-

рэ шхьэхуимытхэмкіэ сату

щІынымрэ я лей зытехьа

♦ООН-м и лэжьакІуэхэу

гъэру яІыгъхэм, хъыба-

рыншэу кіуэдахэм къащ-

хьэщыжыным и дунейпсо

◆Спорт кином и дунейпсо

♦Урысей Федерацэм ща-

гъэлъапіэ Щэнхабзэм и лэ-

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сай-

тым зэритымкІэ, Налшык

уфауэ щыщытынущ, пlа-

лъэ-піалъэкіэрэ уэшх къы-

щешхынущ. Хуабэр ма-

хуэм градуси 5 - 6, жэщым

Зыгъэхьэзыпап

ЖЬЭКІЭМЫХЪУ

Маринэщ.

градус 1 - 2 щыхъунущ.

жьакіуэхэм я махуэр

махуэщ

хэм я дунейпсо махуэщ

градус щыхъунущ.

«pogoda.yandex.ru» сай-

ШЭРЭДЖ Дисэ.

къыгуэхыпіэ ямыі у зыпыщіа щіыгулъым и беягъэр къызэралъытэ нэщэнэщ абы пкърылъ къэуатри, щіыуэпсыр а щіыпіэм щызэтеіыгъэнымкіэ игъэзащіэ къалэнхэр Къызэрапщытамкіэ, зыхуэдэри. дунейм псэ зы утуи зы умытуи тетым и процент 90-м нэблагъэр ерыскъыхэкІхэмкІэ къызэзыгъэпэщри

ЩІЫ щхьэфэм и зэхэлъыкіэм куэд елъытащ. Хьэуам щыщ пкъыгъуэу абы зыщІишэхэм псыежэххэмрэ щІыщІагъыпсхэмрэ ягъэкъабзэ. ЩІыгулъым зэтревыгъэ икви шынагъуэ гуэри пымылъыжу еущыкъуей зыуцІэпІу

лъэІэс псори. Нэхъ пыухыкІауэ къыжытІэмэ, щымыщу хыхьэ, узыфэ къэзышэ микробхэр щІыгулъ узыншэм еукі, егъэкіуэд, ціыхухэмрэ дыкьэзыухьуреихь дунеимрэ кьаозагьэ экологие щытыкІэ узыншэ къахузэрегъэпэщ. Аршхьэкіэ, ямылейуэ яуцІэ-пІа щІым шынагъуэ къешэ, сыту жыпіэмэ, и фіагъым кіэроху, мэж, мэгъущІэри, къызэрымыкІуэ къэхъукъащ охоми щхьэусыгъуэ яхуохъу.

Къэпщытэныгъэхэм къызэрагъэлъэгъуамкіэ...

Ди жагъуэ зэрыхъущи, Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІыгулъхэм я нэхъыбэм я зэхэлъыкІэр арэзы укъэзымыщІщ. А щытыкІэр къызыхэкІым и вапіэхэмрэ жыг хадэхэмрэ щіэны- сым хуэзэу халъхьапхъэщ. гъэр и лъабжьэу зэрызэрамыхьэрщ.

1990 - 1995 гъэхэм «Кавказ Ищхъэрэ гипрозем» институтым республикэм и тафэтес щІыпІэхэм я нэхъыбэм щІыгулъхэм я щытыкІэр къыщипщытат. УэгумкІэ къыщытрах сурэтхэмрэ губгъуэхутэ диагностикэмрэ къагъэсэбэпурэ, щІы щхьэфэр зыхуэдэр, куэншыбу, минерал шыгъуу хэлъыр, псыІагъэу яІыгъыр нэгъэсауэ къабжат.

1978-1985 гъэхэм щыІа къэпщытэныгъэхэм къагъэлъэгъуат гъавэ щіапіэхэмрэ хъупіэхэмрэ ящыщ куэдым я фіагъым зэрыкіэрыхур, щіы щхьэфэр, зэрыщымыгугъауэ, Іисраф зэрыхъур, минерал шыгъухэр къызэбэкІхэм зэпымыууэ зэрахэхъуэр.

Къэбэрдей-Балъкъэрым 710,4-м нэблагъэ мы зэманым иІэщи, абы щыщу гектар мин 287,6-р вапІэщ, гектар мини 5-м нэблагъэр жыг хадэщ, гектар мин 15-м щІигъур мэкъупІэщ. Ауэ щыхъукІи, псым зэрилъэсым и зэранкіэ, гъавэ шіапіэхэм я публикэм зэпымыууэ щыжэщІ-щы- хъэщ. жэпхъ хьэсэхэм зы илъэсым къриубыдэу жьапщэм зы гектарым хуэзэу сабэў тонни 10-м нэблагъэ щызэбгрех. Абы щІыгулъым и къзуатыр зэрыщІихым и мызакъуэу, и зэхэлъыкІэми зрегъэхъуэж, псыежэххэмрэ къедза щІыпІэхэмрэ еуфІей.

«Къэбэрдей-Балъкъэр» агрохимие станцым иригъэкІуэкІа къэпщытэныгъэхэм ятетщіыхьмэ, вапіэ гектар мин 283-м щыщу мини 180-м куэншыбу хэлъыр мащІэщ.

Зэрыщыту къатщтэмэ, вапІэхэм куэншыбу хэлъыр иужьрей илъэс 40-м къриубыдэу процент 0,6-кІэ нэхъ гъэхэм къызэрагъэлъагъуэмкІэ, ар зы процентым нэсмэ, илъэс 40-50 - кІэ пхузэтегъэувэжынукъым. Щхьэусыгъуэ нэхъыщхьэр, къызэрыхэдгъэщащи, куэншыбу шІым халъхьэм хуабжьу зэрыкІэрыхуарщ.

Езы щІыр зыхуей пкъыгъуэхэри мэкІуэщІ. 1990 гъэм зы гектарым хуэзэу минерал щІыгъэпшэру килограмми 140 - 160-рэ халъхьамэ, ди лъэхъэнэм ар ику иту зэрыхъур килограмми 10-м тіэкіу шіигъуш.

Къэбэрдей-Балъкъэрым Мэкъумэш

ЩІыгулъым кіэлъыплъхэр

кІуэ институтым Тэрч щІыналъэм мэ, абы щыщу зы цІыхум хуэзэр УФ-м щиІэ «Опытнэ» ОПХ-м илъэс 70-м нэблагъэкІэ щригъэкІуэкІа гъэунэхуныгъэхэм къызэрагъэлъэгъуамкіэ, псы здэкіуэ хьэсэхэр яхъумэн, я къэуатым хагъэхъуэн папщІэ, гектарым хуэзэу куэншыбрэ минерал щІыгъэпщхьэусыгъуэ нэхъыщхьэу къалъытэр шэру тонни 8 мынэхъ мащ1э илъэ-

Зы псалъэкІэ къыжытІэмэ, республикэм и гъавэ шапіэхэр жыджэру къагъэсэбэпми, жылапхъэфІхэр щыхасэми, езы щІыр тэмэму зехьэным, и къзуатымрэ щІыуэпсым и щытыкІэр къыщызэтегъэнэнымкІэ гулъытэ щІагъуэ шыхуаш Іыркъым. Хозяйствэхэм я нэхъыбэм, Іуэхур хьэрычэтым зэрытращІыхьым зрагъэлъахъэ хуэдэ, щІэныгъэр я лъабжьэу хьэсэхэр щызэблахъуркъым.

Атіэми, гъавэ щіапіэхэр и чэзум зэрызэрамыхъуэкІым щІым и къарур щех, хьэпіаціэхэмрэ удзыжьхэмрэ егъэбагъуэ, узыфэ зэмылІэужьыгъуэхэр къегъэунэху, бэвагъым кІэрегъэху. Псым щІилъэсыкІ, жьыбгъэм игъэжэщІ-игъэжэпхъ, минерал шымэш щапіэрэ хъупіэу гектар мин гъухэр зэбэкі, шэдылъэ хъу щіыпіэхэм гъавэ щіагъуэ къыщыпхутехынукъым

Хозяйствэхэм зэдай псы кlyaпlэхэр зыхуей хуэгъэзэным, зэтеухуэжыным федеральнэ мылъку хухах, ауэ техникэ псори лэжьыгъэм хүэгъэпсыным ІэфІыр щІокІ, я фІагъым хощІ. Рес- езы мэкъумэшыщІэхэри зэдегугъуп-

Бгылъэ хъупіэхэмрэ мэкъупіэхэмрэ

РЕСПУБЛИКЭМ и бгылъэ хъупІэхэмрэ мэкъупіэхэмрэ, псори зэхэту, гектар мин 370-м щІигъу къызэщІаубыдэ. Къущхьэхъум иужьрей илъэсхэм зэхъуэкІыныгъэфІхэр къыщыхъуа пэтми, мэкъупІэр зэращыхуземыхьэри къыхэгъэщыпхъэщ. Зыхунэмыс щІы Іыхьэхэм, зэракІэлъымыплъыфым къыхэкІыу, щхъухьзехьэ къэкІыгъэхэмрэ удзыжьхэмрэ уащрохьэмащіэ хъуащ. Щіэныгъэ къэхутэны- ліэ. Къэуат зыщіэлъ лъэпкъыгъуэ нэхъыфІхэр щокІуэд, зэуІуу къызэшІзувэн хуей губгъуз удзхэм зыщаужьыркъым. МэкъупІэхэмрэ хъупІэхэмрэ егъэфіэкіуэным, щіыгъэпшэрхэр хэлъхьэным, щхъухь зыхэлъ къэкІыгъэхэр, удзыжьхэр щыгъэкІуэдыным, жылапхъэхэр якіэщіэсэным ятеухуа лэжьыгъэхэр зэрыщрагъэкіуэкіым арэзы укъищіыныр тіэкіу пасэІуэш.

Мыри къыхэгъэщыпхъэщ. Къэбэрдей-Балъкъэрым вапІэу иІэр гектар мин 287-м зэрыщІигъу щыІэкъым.

хозяйствэмкІэ и щІэныгъэ-къэхута- Республикэм щыпсэухэм ятетщІыхьику иту зэрыщыхъум нэхърэ куэдкІэ нэхъ мащІэщ. Ари и зы щхьэусыгъуэщ, республикэ, муниципальнэ Іуэхущіапіэхэри, щіыр къэзыгъэсэбэп ІэнатІэ лІэужьыгъуэ псори гъавэ щапіэхэм хуэсакъыным, я фіагъым хэгъэхъуэным егугъун щІыхуейм. Агрохимие лэжьыгъэхэр зэрегъэкlуэкІыпхъэр, щІыхэр къыщапщытэкІэ ар зыІэшІэлъхэм зэфІагъэкІыпхъэхэр Федеральнэ хабзэм щыгъэбелджылащ. Республикэм и агрохимие ІуэхущІапІэхэм щІыгулъхэм куэншыбу, фосфор-калие лізужьыгъузу, нэгъуэщІу хэлъхэр шІэх-шІэхыурэ къепщытэ, я къарур, къэуатыр зыхуэдэм кІэлъоплъ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым Мэкъумэш хозяйствэмкІэ и щІэныгъэ-къэхутакІуэ институтым и Іэщіагъэліхэм, иўжьрей илъэсхэм ирагъэкІуэкІа къэпшытэныгъэхэмрэ кІэлъыплъыныгъэхэмрэ къарикІуахэр я лъабжьэу, къалъытэ и чэзум егъэкІуэкІыпхъэ Іуэхугъуэхэм ящыщу мыхэр къэгъэлъэгъуапхъэу:

бгылъэ щІыпІэхэм щІыгулъхэр псым шемыгъэлъэсыныр; мэкъупіэхэм, хъупіэхэм я лъабжьэмрэ я шхьэфэмрэ щегъэфіэкіуэныр.

- хьэсэхэр зэрызэблахъу Іэмал нэхъыфІхэр къэгъэсэбэпыныр, куэншыбымрэ щыгъэпшэрхэмрэ ирикъуу хэлъхьэныр.

- жьэгъущІэс щІыпІэхэм градуси 8-м щІигъу зи задагъ джабэ нэкІухэр щемыгъэвэныр.

- псы здэкіуэ, зэпымыууэ абыкіэ ягъэнщІ хьэсэхэм минерал шыгъухэр емыгъэбэкІыныр.

- псыр зэрыщ агъэлъадэ технологие пэрытхэр къагъэсэбэпурэ, псыуэ, шыгъуу, псыіагъэу щіыгулъым къищтэр

зэхуэгъэкІуэныр.

- псы агъэр зэрахъумэ технологиехэм тету, щІыгулъхэр жьыбгъэм емыгъэжэпхъыныр.

Ауэ щыхъукІи, Къэбэрдей-Балъкъэрым иужьрей илъэсхэм щрагъэкіуэкіа ІуэхугъуэфІхэм ящыщу мыри къыхэгъэщыпхъэщ: КъБР-м и Іэтащхьэмрэ и Правительствэмрэ я пресс-ІуэхущІапІэм къызэритымкІэ, ди республикэм, илъэси 3-м къриубыдэу къэралым и дэІэпыкъуныгъэкІэ, псы зыщІагъэлъадэ щіыхэм гектар мин 25-м нэблагъэ щыхэхъуащ. Абы щыщу гектар мини 9-р - 2021 гъэм и закъуэ. Лэжьыгъэхэр ирагъэкlуэкlащ «Мэкъумэш продукцэр нэгъуэщІ къэралхэм» федераль-нэ проектымрэ зи гугъу тщІы унэтІыныгъэмкІэ мыхьэнэ зиІэ программэу «Урысейм и псы щІэгъэлъадэ

комплекс» зи фіэщыгъэмрэ япкъ иту. АНЗОРЫКЪУЭ Аслъэмырзэ.

Hobapa пщэдейрэ

Авиакомпаниехэм я Іуэху зыіутыр

УФ-м транспортымкІэ и министр Савельев Виталий гъатхэпэм и 22-м къыщыпсэлъащ ФедерацэмкІэ Советым Экономикэ политикэмкІэ и комитетым иригъэкіуэкіа зэіущіэм. Ар теухуауэ щытащ ціыху куэд иджыпсту зыгъэпlейтей Іуэхухэм - авиакомпаниехэм я лэжьыгъэр зэрекіуэкіым, иужьрей зэманым ІзнатІэр зыхэт гугъуехьхэр къызэнэк а хъўным хуэгъэзауэ зэф агъэк хэм.

«АВИАКОМПАНИЕУ 111-м псори зэхэту кхъухьлъатэ 1367-рэ щигъэлажьэу щытащ къэралым. Абыхэм ящыщу 800-м нэблагъэ къэрал реестрым хэдгъэхьэжын тхузэфІэкІащ нобэм ирихьэл эу. Ди жагъуэ зэрыхъущи, ціыхухэр къе-ІуэхущІапІэхэм зышэк кхъухьлъатэ 78-р яфіэкіуэдащ - ахэр нэгъуэщІ къэралхэм шаубыдащ», - жи-

Іаш Савельевым. Абы къызэрыхигъэщамкlэ. мы гъэм урысей авиакомпаниехэм цІыху мелуан зэрагэр. 90 хуэдизым Іуэхутхьэбзэ хуащі эфыну хуагъэ фащэ. Я лэжьыгъэм зыщыlууэ гу-

гъуехьхэм къыщытеувы!эм министрым жиlащ нэгъуэщl къэралхэм къы ахауэ зэрылажьэ кхъухьлъатэхэр теухуауэ ахэр зейхэм зэкІэ епщыкІубланэ зэрагурымы уэфыр.

Хэт нэхъ насыпыфІэр?

Сыт хуэдэ къэралым исхэра дунейм щынэхъ насыпыфізу зыкъэзылъы-тэжыр? Ціыхубэм зэрызаужь шыкіэр зрагъэшіэн мурадкіэ апхуэдэ къэхугъэщІэгъуэн тэныгъэ илъэс къэс ирагъэкіуэкі Лъэпкъ Зэкъуэтхэм я Зэгухьэныгъэм и щіэныгъэлі гупышхуэм.

А ЛЭЖЬЫГЪЭР езыгъэкіуэкіахэм зэрагъэпщащ къэрали 150-м щыпсэухэм насыпым и пщалъэу къалъытэр, ар зыхалъагъуэр, зэрызыхащіэ щіыкіэр, гурыфІыгъуэ къезытхэр.

2021 гъзми, абы ипэ ита илъэсиплі зэкіэлъыкіуэми «насыпыфlагъкlэ» бжьыпэр иІыгъщ Финляндием. Абы щыпсэухэм я нэхъыбапіэм жаіащ я псэукіэмкіэ зэрыарэзыр, зыхуей-зыхуэныкъуэхэмкІэ къызэрызэгъэпэщар, гупсэхугъуэ щагъуэт, дэзыхьэх лэжьапІэ

ЕтІуанэ увыпІэм щытщ Данием и ціыхухэр, адэкіэ Исландиер, Швейцариер,

Нидерландхэр къызэкІэлъокіуэ. Къэрал нэхъ лъэрызехьэу зыкъэзылъытэж США-мрэ Инджылызымрэ Урысейм къищэхужыным къалъысар епщыкІуханэ, увыпІэхэрщ.

Гъатхэпэм и 24, *махуэку*

+Жьэн узым ебэныным и дуней псо махуэщ. Нэмыцэ микробиолог Кох Роберт 1882 гъэм хэlущІыІу ищІащ жьэн узыр къэзышэ бактериер къызэрихутар. **+Урысейм и Дзэ-Хьэуа**

Къарухэм я штурман Іэнатіэм и махуэщ **◆ 1948 гъэм** къалъхуащ философие щІэныгъэхэм я доктор, ЩІДАА-м и академик, КъШР-м щІэныгъэхэм-

кІэ шІыхь зиІэ и лэжьакІуэ Шенкао Мухьэмэд. **♦ 1948** гъэм къалъхуащ КъШР-м и къэрал, политикэ лэжьакlуэ **Арэшыкъуэ Му**-

хьэмэд. **◆ 1951 гъэм** къалъхуащ КъБР-м щІыхь зиІэ и артист Хъыдзэдж Борис. **♦ 1952 гъэм** къалъхуащ

КъБР-м шІыхь зиІэ и журналист Шыдакъ Татьянэ. **◆ 1960 гъэм** къалъхуащ уэрэджы ак Іуэ, Адыгэ Республикэм и цІыхубэ артисткэ Нэхей Тамарэ.

√Лъэпкъ Іущыгъэ:`

Егъэлеяуэ пшхымэ, фори ткіыбжыщ.

Гъэлъэгъуэныгъэхэр

Политикэ Экономикэ

Ищхъэрэ

Жылагъуэ IVSKV

Наны долларыр зэгуры уэмэ, абы дуней-псо экономикэр лъэны-къуэщ экономикэр ин толи на при в при преѕрэкійэшэкі

Китайм ирищэ щІыдагъэмрэ газымрэ я уасэр абыхэм я ахъшэ «юанькіэ» къыіихыну арэзы хъуным пэгъунэгъущ Сауд Хьэрыпыр. Хъыбарыр махуэку блэкіам къэзыта, «Тайхэ» аналитикэ центрым и щіэныгъэрылажьэ Цзайбан Ван зэрыжиіэмкіэ, абы и щхьэусыгъуэ нэхъыщхьэр иджырей американ унафэщіхэми долларми уащыгугъ зэрымыхъужынурщ.

ИУЖЬРЕЙ илъэсихым и зыгъэсэбэп кІуэцІкІэ Сауд Хьэрыпым- иджы апхуэдэ Іэмалу Украрэ Китаймрэ юаныр зэlэ- инэр къигъуэтащ. Уеблэмэ Іэмал иІэнут Урысейм деж тепсэлъыхьащ, ауэ зэ- мыхъуу, я зэхуакум къау- ныпхъэхэм зыщимыгъэгурыІуэныгъэр и кІэм на- гъэ гъэсыну мурад щащар Иджы Урысейм и эконоиджыщ. Япэрауэ, США-р микэр къарууншэ ищІын Эмират Зэгуэтхэм еблэ-КъуэкІыпІэ Гъунэгъум къы- папщІэ долларыр къищыщах щыдагъэм зэры- гъэщхьэпэным хущокъу. щымыгугъыжрэ хьэрып къэралхэр къызэрыфіэ- ціэ абрагъуэм ещхь хъуащ, мыГуэхур ибзыщГыжыр- сыт хуэдизу уримыкъулейкъым, игъащІэ лъандэм ми, махуэ гуэрым щай игъэныбжьэгъури хьэрып- уимыІэу хэм я бийхэрщ. ЕтІуанэ- дзыжынкІи хъуну, - зрерауэ, США-р Афганиста- гъэужь и гупсысэм Цзайным напэтехыу зэрикІыж- бан Ван. - Нобэрей Америрэ, абы къахуищІэным кэм дзыхь хуумыщІыщэмэ, щыгугъыу къекіуэкіахэри нэхъыфіщ. Ауэ щыхъукіэ, гуитіщхьиті хуэхъуащ.

нэхъ наІуэщ. Урысейм зэ- уи фІэщ мэхъу». реныкъуэкъун Іэмэпсымэу Сауд Хьэрыпымрэ Ки- сыт щыгъуи щытынущ», -

Америкэм къыщигъэхъеящ. щІэну.

«Долларыр гъуанэ фіыукъыщІригъэ-Китайм укъызэримыгъэп-Ещанэ щхьэусыгъуэр цІэжынур кІуэ пэтми нэхъ

Европэр сыт щыгъуи къэ- таймрэ юаныр зэlэпахыну жиlащ Нахайян.

щивыгъ пщюми зригъэ-Іэтынущ. Сыту жыпІэмэ, Китайм и экономикэр абрагъуэщи, и ахъшэр хамэ щызекІуэн щІидзэным хуэныкъуэщ. Ауэ нобэрей ІуэхукІэ юаныр еврэми долларми фІыуэ кърагъэкІуэт. США-м и экономикэр нобэ ину щытми, долларыр тепщэу къэзыгъэнэн щхьэусыгъуэхэр

юаныр къахыхьэнри дзыхьщІыгъуэджэу щыткъым. Нэхъыщхьэу къэпщытакІуэм мы Іуэхум хилъатІущ. Япэрауэ, США-м и ныкъуэкъуэгъу нэхъыщхьэ Китайм и экономикэр ефІэкІуэнущ ЕтІуанэрауэ, долларыр къызэмэшІэкІ къэралхэм

куэдкіэ нэхъ мащіэщ.

Иджырей дунейм лъэны-

къуэ куэду зеубгъу, абы

къыхэк ыу ахъшэ зек уэхэм

Іэмалыщ Іэхэр ягъуэтынущ. Хьэрып къэралхэм къаугъэ екіуэкіым пэіэщіэу за-Іыгъ хуэдэу зыкъагъэлъагъуэ, лъэныкъуитІми ядокІуэкІ. Ауэ Урысейм зэрителъхьэр наlуэ къэзыщl щапхъэ гуэрхэр иужьрей тхьэмахуитІым

хъуащ. Гъатхэпэм и 8-м Сауд Хьэрыпым и паштыхьыкъуэ Бин Сэлман Мухьэммэдрэ Хьэрып Эмират Зэгуэтхэм я щихъ Бин Зайед Мухьэммэдрэ США-м и президент Байден Джо телефонкіэ къепсэлъэн ядакъым. Иужьрейм и мурадт къэралитІым щІыдагъэ нэхъыбэ къыщІагъэкІыну къытригъэхьэну. Апхуэдэ щІыкІэкІэ Америкэм мызэ-мытІэу къэралитІыр зэщигъэІей щимыгъуэтыжыну гъэсы-

> Гъатхэпэм и 17-м Хьэрып гъащ абы 2011 гъэ лъандэрэ щымыІа, Сирием и президент Асад Башар. Зэгущгэм ирихьэлгэү Абу-Даби и паштыхыыкъуэ. Хьэрып Эмират Зэгуэтхэм я дзэм и унафэщІ Бен Зэйд Іэл-Нахайян Мухьэммэд джэпсалъэ зэбгритык ащ США-м и дзэхэр Сирием къришыжыным къыхуриджэу. «Сириер хьэрып къэралхэм я шынагъуэншагъэм и лъабжьэщ. Эмират Зэгуэтхэр абы и телъхьэу

Макдональд зэкъуэшитІыр къызэрежьар

Дуней псом щыціэрыіуэ «Макдональдс» шхапіэм Урысейм щи із къудамэ псори гъатхэпэм и 14-м зэхуищ і ыжащ. Ар къэхъун ипэкіэ, унафэмкіэ зэрымыарэзыр къигъэлъагъузу, пианинэ еуэнкіз Іззэхэм хабжэ Сафронов Лука Мэзкуу дэт апхуэдэ ресторанхэм ящыщ зым и бжэм Іун-кіыбзэкіэ зыкіэрипхэжат.

«АМЕРИКЭМ илъэс 30-м и кlуэцlкlэ дызригъэса шхыныгъуэхэм иджы зыщыдгъэужын хуейуэ аращ, - яжриlащ килограмм 270-рэ зи хьэлъагъ щ алэм журналистхэм. - Езыхэм фи Іэпкълъэпкъым фытемыукІытыхыыж къыджаІэу, ауэ шыхъукіэ дэ тхуэдэ ціыху къызэрыгуэкіхэм дгъуэту щытар къытпаубыду, ар захуагъэкъым».

Нобэрей Іуэхукіэ «Макдональдс» ціэр зезыхьэ ресторану дуней псом 38000-рэ тетщ. ГъэщІэгъуэнщ ар къызэзыгъэ-пэща зэкъуэшитІыр къыщежьамрэ зыхуэкІуамрэ зэпэп-

Вакъэ къыщыщіагъэкі фабрикэм щылажьэ я адэр «жьы ухъуащ, укъытхуэсэбэпыжынукъым» къыжраlэу къызэры-Іуагъэкіам деж къыщожьэ ресторан ціэрыіуэр къызэрызэ-Іуахам и тхыдэр. Езыхэр Нью-Гемпшир штатым, Манчестер къалэм щыпсэурти, зым адрейр и ужьым иту Макдональд зэкъуэшхэу Морисрэ Ричардрэ Калифорние штатым я насып къыщалъыхъуэну ежьащ. А зэманым щІзупщІз нэхъ зиІэр кинорати, зэкъуэшитным я мурадт фильм щытрах Іуэхущіапіэ къызэрагъэпэщыну. Абы щыгъуэм нэхъыжьым и ныбжьыр илъэс 24-рэ, нэхъыщ эр - илъэс 15 ф эк а мыхъуу.

Іэпыдзлъэпыдз хуэдэу зэкъуэшхэр здэува «Коламбие» кинотехыпіэм доллар 25-рэ улахузу къыщратырт. Ауэрэ ахъшэ зэхуахьэсри, Макдональдхэм Лос-Анджелес пэмыжыжьэу кинотеатр къащэхуащ. Абы къекіуаліэ ціыхухэр ягъэшхэн зэрыхуейращ шхьэусыгъуэ хуэхъуар «шхын псынщІэ» ерыскъы щэкіэр къезыхьэжьа зэкъуэшитіым я ехъуліэкіэм.

Я кинотехыпіэм къекіуаліэхэм шхын къыздахьу хуамыдэу, зэкъуэшхэм шхын къезышэкі буфет ціыкіу зэрагъэпэщащ япэщіыкіэ. Абы щащэрт нэкулъ зыдэлъ лэкъумхэкі гуэрхэмрэ апельсиныпсрэ. Кино Іуэхум нэхърэ ерыскъы щэным я насып нэхъ зэрыхэлъыр хуэмурэ езыхэми я фІэщ хъужащ.

«Ди лэжьыгъэм лъабжьэ хуэхъур Іуэхугъуищ къудейт, - игу къигъэкІыжырт иужькІэ Макдональд Ричард. - ПсынщІагъыр, уасэ пудыр, куэд зэрытщэр».

Япэрауэ, зэкъуэшхэм шхыныгъуэ лІэужьыгъуэхэр ягъэмэщіащ. Куэд піцэным и мыхьэнэр нэхъ инщ, шхыныгъуэ зэмыл эүжьыг эү эхэр пшыным нэхэрэ. Къагъэнар шы къудейщ: булкэм дэлъ котлет, кІэртІоф жьэрыкуей, шэ коктейль. Официантхэр яутІыпщыжри, шхэну къэкІуар езыр къыІухьэрэ зыхуейр къищтэу ящіащ. КъагурыІуари зыш ерыскъыр хьэзыру піыгъын хуейт, сыту жыпіэмэ, псынщіагъым и мыхьэнэр псом нэхърэ нэхъ инт. Арати, я «гамбургерхэр» мыупщІыІужын папщІэ уэздыгъэшхуэхэм я лъабжьэм шаІыгът.

Къалэн зыхуащІыжахэри гъэщІэгъуэнт: цІыху къыщІыхьам зыхуейр зы дакъикъэм и кlуэцlкlэ Іэрыхьэн хуейт. ЗыщІэлъэ-Іуар секунд 20-м хьэзыр ящІырт.

Ауэ Іуэхүм зыщиубгъупар зэкъуэшхэм хьэрычэтыщ э Крок Рэй гъусэ къахуэхъуа нэужьщ. Абы и фІыгъэщ «Макдональдс» шхапіэхэм дуней псом зэрызыщиубгъуар. «Франшиза» псалъэм къикіыр къызэрыдгурыіуэр мыпхуэдэущ: зыгуэрым зыгуэр къегупсысри, ар нэгъуэщ ым къигъэсэбэпыну Іэмал ирет, тіуми фейдэ хахыу. Апхуэдэ щіыкіэкіэ «Макдональдсхэр» дунейм тез хъуащ. 2018 гъэм ирихьэліэу США-м ресторан 13914-рэ дэтт, ахъшэу къыхэкІыр меларди 7,67-м

Кънзэредгъэжьам декіуэліэжынщи, зи гугъу тщіы шха-піэхэм щышхэхэр щіэх пшэр мэхъу. Узыншагъэм кіэ-лъыплъхэм нэхъ ямыдэ, ерыскъыр мыкіуэдын щхьэкіэ халъхьэ химиехэкІхэр шыкуэдш.

Аращи, Сафронов Лука ехъуліарэ хилъэфарэ иджыри гуры Іуэгъуэкъым.

Балъкъэрхэм я махуэшхуэм траухуэ

Ткаченкэ Андрей и цІэр зезыхьэ СурэтыщІ гъуазджэхэмкіэ музеймрэ («Земле любимой слава и хвала») КъБР-м и Лъэпкъ музеймрэ («Традиционная культура балкарцев») щагъэлъагъуэ балъкъэр лъэпкъым и лъахэм къызэригъэзэжамрэ ар къызэрыщІэрэщІэжымрэ щыхьэт техъуэ лэжьы-

МЫБЫ щыболъагъу художник Аккизов Екъуб, Курданов Валерэ, Теппев Хъызыр сымэ я сурэтхэр, Крымшамхалов Хьэмзэм и скульптурэхэр, цІыху Іэпщіэлъапщіэхэм я ІэдакъэщІэкІхэр. Выставкэм хагъэхьащ XIX ліэщіыгъуэм икухэм - XX лІэщІыгъуэм и гъэхэм щыІа ухуэархитектурэ ныгъэхэмрэ фэплъхэмрэ къызэрыщ, щэнхабзэмрэ тхыдэмрэ хэлъхьэныгъэ хуэзыщІа цІыхухэм я сурэт 200-м щІигъу. КъищынэмыщІауэ, нэр зыгъэгуфІэщ зэманхэр зэпызышІэ балъкъэр лъэпкъ фэилъхьэгъуэхэм, макъамэ Іэмэпсымэхэм, пасэрей хьэпшыпхэм я плІанэпэр.

КъБР-м щэнхабзэмкІэ и министрым и къуэдзэ Карчаевэ Іэминат мы Іуэхум теухуауэ къыщыпсалъэм къыхигъэщащ художникхэм Хэкум хуа э лъагъуныгъэр выставкэм къызэрыщагъэлъэгъуар, балъкъэр

лъэпкъым и махуэшхуэр республикэм ис псоми я зэкъуэтыныгъэр, зэныбжьэгъугъэр зыгъэбыдэ Іуэхуу зэрыщытыр.

ЦІыхум и хуитыныгъэхэр хъумэнымкІэ уполномо-ченнэу КъБР-м щыІэ Зумакулов Борис ЩэнхабзэмкІэ министерствэмрэ музейм и администрацэмрэ фіыщіэ яхуищіащ хуабагъэ зэбэкІ ІуэхуфІ къызэрызэрагъэпэщам папщІэ.

Выставкэхэр мэлыжьыхьым и 3 пщІондэ лэжьэнущи, гупыж зыщІхэр еплъыфынущ.

ТЕКІУЖЬ Заретэ

Бэнэныгъэ гуащіэр еух

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкіэ и гуп лицэм и кум зэныкъуэкъу- гукіэр къехъуліакъым. Зы нэхъыщхьэм и щІымахуэ ныгъэшхуэ щокІуэкІ. Дэт- топ закъуэщ абыхэм «Шэчемпионатым и епшыкіупліанэ джэгугъуэм хиу- бжыгъэм елъытауэ команбыдэ зэіущіэхэр мы ма- дэхэм я увыпіэхэми зехуэхэм «ДыгъафІэ къа- хъуэж. Апхуэдэу очко бжылэм» и стадионым ще- гъэ зэхуэдиз яlэу иужьрей ныгъэ къыщахьащ икlи кіуэкіащ.

зэпэщіэтыныгъэхэм и япэ махуэр къызэlуахащ налшыкдэсхэм я текlуэны-«ХьэтІохъущыкъуеймрэ» «Локомотив»-мрэ. Чемпионатым щыпашэхэм жыджэру якіэлъеіэ хьэтіохъущыкъуейдэсхэр я плъапІэм зэрыхуэпабгъэр наТуэт. Абы и щыхьэтщ «хэгъэрейхэм» лъэмейри» щыуэнкІэ зы Іэналшыкдэсхэм я гъуэм да-

гъэкІа топитІыр. Лъэбакъуэ кіэщікіэ зэхьэзэхуэм и турнир таблицэм и кІзух увыпізхэр ебгынэ «Иналым». Щэбэт кіуам Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым и командэм ар 1:1-уэ дэджэгуащ. Иужьрей джэгугъуиплым къриубыдэу очко 8 зыІэрызыгъэхьа Къэрэгъэш и командэм епщыкІуплІанэ-епщыкІутхуанэ увыпіэхэр дегуэш «Шэрэджым» икіи къыкіэлъыкІvэ «Малка»-м очкоитхукІэ

къыщхьэщык ащ. Пашэныгъэр зымащІэкІэ зыІэщІэкІа «Автозапчасть»-м къыІэщІэщІа щІэщхъур зэригъэзэкІуэжыным жыджэру толажьэ. «Hap-Бахъсэндэсхэмрэ танымрэ» ирагъэкІуэкіа зэlущlэр джэгугъуэм топ нэхъыбэ дыдэ щыдагъэкІа хъуащ. ЗэпэщІэтыныгъэм и топийри (!) зи ІэдагъэщІэкІыр «Автозапчасть»-м и футболистхэрш. Лъэпэрэпэнкіэ Іэмал зи-

мыІэ «Тэрчми» и джэгукІэр зэтеублауэ ирегъэкІуэкІ. Зы очкокІэ фІэкІа абы къыкІэрымыху бахъсэндэсхэр напіэзыпіэм япэ ищыжыну хьэзырщ. ЕпщыкІуплІанэ джэгугъуэм хиубыдэу «Шагъдиймрэ» «Тэрчымрэ» ирагъэкіуэкіа зэіущіэр 1:4-уэ иужьрейхэм я текІуэныгъэкІэ иухащ.

хэнэ зы зэlущlэм кърикlуэ джэм-2»-м и гъуэм дагъэджэгугъуэм щызэхуэза Къэбэрдеймрэ» «Спартак-Д»-мрэ я зэlущІэр 2:1-уэ гъэкІэ иухри зы лъэбакъуэкІэ къыдэкІуэтеящ.

дыдэ къыхуэхъуащ «ХьэтІохъущыкъуеймрэ» «Спартак-Д»-мрэ. Тхьэмахуэ блэкІам ислъэмейдэсхэр щІэтыныгъэм «Ислъэмейм» фар зы къудейщ.

«Мур-«Шэрэджымрэ» бек-ФШ»-мрэ я зэпэщІэтыныгъэр 3:0-у налшыкдэсхэм я текіуэныгъэкіэ иухащ. ЕпщыкІуплІанэ джэгугъуэм иужькіэ Старэ Шэрэдж и командэр зэхьэзэхуэм щынэхъыкІэхэм ящыщ зы хъуащ.

Очкоитху фіэкіа зимыіэ Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и гуп

Зэхьэзэхуэм и турнир таб- «Малка»-м аргуэру и джэкІыфар. Ауэ иужьрейхэм я ІэдакъэщІэкІ топиплІым и фІыгъэкіэ зэіущіэм текіуэмалкэдэсхэр гуп нэхъышхьэм къыхагъэкІыпащ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и гуп нэхъыщхьэм и щІымахуэ чемпионатым и епшыкІуплІа-Япэ увыпіитіыр зыіыгъым нэ джэгугъуэм хиубыдэу фІыуэ къакІэрыхуа, ауэ екІуэкІа зэІущІэхэм мыпяужь къит командэхэр зи хуэдэ бжыгъэхэр къарилъэдакъэ къытеувэ «Ис- кІуащ: гъатхэпэм и 19-м: «**Шагъдий**» (Зеикъуэ) мал иlэкъым. Абы гъунэгъу «Тэрч» (Тэрч) - 1:4, «Автозапчасть» (Бахъсэн) - «Нартан» (Нартан) - 8:0, «Инал» (Къэрэгъэш) -(Налшык) - 1:1, «**ХьэтІохъу**-Іущіащ «Бабугент»-м. Зэпэ- шыкъуей» (Хьэтіохъущыкъуей) - «Локомотив» (Налщыдигъэкla топитхум и шык) - 2:0; *гъатхэпэм и 20-м:* жэуапу Шэрэдж районым «Къэбэрдей» (Шэрэдж Ищкъикla командэм иритыжы- хъэрэ) - «Спартак-Д» (Налшык) - 1:2. «Бабугент» (Бабугент) - «Ислъэмей» (Ислъэ́мей) - 1:5, «Шэрэ́дж» (Старэ Шэрэдж) - «Мурбек-ФШ» (Налшык) - 0:3, «Малка» (Малкэ) - «Шэджэм-2» (Шэджэм Eтlyaнэ) - 1:4.

Зэхьэзэхуэм и кlэух зэlущІэхэр мы тхьэмахуэм зэхэтынущ.

ЖЫЛАСЭ Замир

нэхъыщхьэм и щІымахуэ чемпионатыр зэрекіуэкіыр							
	Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	0.
1 . 2 . 3 . 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.	«Тэрч» «Автозапчасть» «Ислъэмей» «ХьэтІохъущыкъуей» «Спартак-Д» «Къэбэрдей» «Локомотив» «Мурбек-ФШ» «Бабугент» «Шагъдий» «Шэджэм-2» КъБКъУ	14 14 14 14 14 14 14 14 14 14 14	13 13 8 7 7 6 5 5 4 5 5 3 3	102 322436225	0 1 4 4 5 6 6 4 7 7 6	38-7 74-12 28-15 28-27 23-18 24-23 22-26 23-18 21-22 19-34 23-38 20-37	40 39 26 24 23 20 19 18 17 17
13. 14. 15. 16 .	«Нартан» «Шэрэдж» «Инал» « Малка »	14 14 14 14	2 2 1	4 4 4 2	7 8 8 11	26-41 23-34 21-38 22-45	13 10 10 5

Илъэсищым хуэзэу - зы сом 🕈

Къэралым и экономикэр зэрыхуа щытыкІэ гугъум кърашын папщі з хьэрычэтыщі эхэм я Іуэхур дагъэпсыншіэным нэхърэ нэхъ хэкіыпіэфі зэрыщымыІэм тепсэлъыхьащ иджыблагъэ Путин Владимир. ЩІыналъэ къэс нэхъ езэгъыну Іэмалхэр унафэ зыіэщіэлъхэм къагъуэтыну я

МЭЗКУУ областым и губернатор Воробьев Андрей гупыж ищІащ иджыри къэс хамэ къэралхэм кърашу щыта хьэпшыпхэм хуэдэхэр къыщіэзыгъэкіыну Іуэхущіапіэхэм бэджэнду къащтэ щіыр 1 сомкІэ иратыну. ХабзэщІэр гъатхэпэм и 17-м Мэзкуу областым и Думэм къищтащ.

Губернаторым Мэзкуу областым и депутатхэм ягу къигъэкІыжащ Мэзкуу и Іэшэлъашэм щылажьэ хьэрычэтыщІэхэм щІыр пуду къагъэсэбэпыну Іэмал щрату зэман кіыхькіэ къызэрекіуэкіар.

«Иджы аргуэру жэрдэмыщІэ къыхыдолъхьэ, жиlащ Воробьевым. - Зы сомкlэ щlыр илъэсищкlэ ягъэлэжьэну хуит тщІынущ. НэгъуэщІу жыпІэмэ, пщІэншэу. Апхуэдэу пуду щІыр еттыну дыхьэзырщ «импортзамещение» жыхуаlэ, хамэ къэралхэм къраш хьэпшыпхэм я пІэ иувэн къыщІэзыгъэкІыну дыкъэзыгъэгугъэ ІуэхущІапіэхэр зыгъэлажьэ хьэрычэтыщІэхэм, проектыщІэ къезыхьэжьэну зи мурадхэм зыщіагъэгувэн щхьэусыгъуэ ямыіэн хуэдэу».

«УнафэщІхэм, къудамэ щхьэхуэхэм захуэзгъэзэну сыхуейщ Іуэхум тегушхуэну, - къыпищащ и гупсысэм Воробьевым. - Псалъэм папщІэ, хущхъуэ, ухуэныгъэ Іэмэпсымэ, газкІэ лажьэ хьэку къыщІэзыгъэкіхэм я лъэіу тхылъ зыбжанэ къытіэрыхьакіэщ».

Губернаторым цІыхухэр къыхуриджащ къэралыр зыхуэныкъуэ, нэгъуэщІыпІэ кърашу щыта хьэпшыпхэм нэхъ жыджэру елэжьын щадзэну. ІэмалыщІэхэр Урысеймрэ Мэзкуу и Іэгъуэблагъэмрэ къыщысэбэпын хуейщ, хамэ къэрал щэхуэгъухэм сыт ягу къэкіыну піэрэ жытіэу, дымыгузавэу.

Хамэ къэралхэм къыщащэхуу щытам и пІэ иувэн хьэпшып, Іэмэпсымэ зыщі Іуэхущіапіэхэм щіыр зэдауэ хэмыту сом закъуэкІэ иратыным къыщымынэў, Мэзкуў областым щылажьэхэм дэчыхышхуэ хуащІынущ. Псалъэм папщІэ, кредитхэмрэ хэхыпщіэхэмрэ щатыжыну піалъэр хуагъэіэпхъуэнущ. Унафэщіхэмрэ банкхэмрэ абы теухуауэ зэгуры-Іуэныгъэ мыгувэу зэращІылІэнущ.

«Махуэкум» и къыдэкІыгъуэр зыгъэхьэзырар

ЧЭРИМ Марианнэш.

Фымыгужьей фошыгъур куэдщ

Урысейм и Къэзыбж палатэм къитащ илъэсым и пэм елъытауэ фошыгъум и уасэм проценти 6,79-кІэ зэрыхэхъуар. Абы и закъуэкъым - ар нэхъ зэпэубыдаи хъуащ. Мэкъумэш. Сату Іуэхухэмкіэ министерствэхэм тыкуэнхэр хуит ящіащ зы ціыхум хуэзэу ящэ ерыскъыр ягъэмэщіэну. Псалъэм папщІэ, килограмми 10 нэхърэ нэхъыбэ ирамытыну.

и 31 пщІондэ къэралым фо- имыкІыну,

исым ар ярикъуну? Мылъку ІуэхухэмкІэ эксперт гъэтІылъыгъэхэр Самойловэ Светланэ зэре- зэрымыпащаррщ. гъуей щІэхъун щхьэусыгъуэ мелуани 5,8-рэ щашх. Къэра-

УАСЭХЭР зэрыдэуейр къа- куэдыІуэу зэращэхурщ. ФогъэувыІэн мурадкІэ, Урысейм шыгъум и мызакъуэу, цІыхуунафэ къащтащ шыщхьэуІум хэм зи шхыгъуэ піалъэр зэмыкІуэкІыну шыгъу ирамышыну. Аращи, ерыскъыхэк псори ящэху. фошыгъур Урысейм икіыну- Фошыгъур нэхъ мащіэ щіэкъым. Ауэ къэралым цІыхуу хъуар уасэхэр дяпэкІи дэуеиным щыгугъ сатуущІхэм я Урысейм плъымкІэ, фошыгъур гъуэты- илъэсым фошыгъуу тонн щы і экъым. Иджыпсту ар лым ит завод 70-м къыщыщіацІыхубэм гъэкІ фошыгъу тонн мелуани нэхърэ нэхъыбэ ямыщэхуну».

хъуарщ, - хуегъэфащэ ЕрыскъыхэкІхэр щэнымкІэ зэгухьэныгъэм и унафэщ Карпов Андрей. - Тыкуэнхэм къытралъхьэну хунэмысу аращ, цІыхухэм куэду зэращэхум къыхэкІыу. Илъэс блэкІам фошыгъум уасэ тэмэм хуагъэувауэ шытакъым - ар зэрыщытын хуейм нэхърэ нэхъ мащІэт. Фошыгъур апхуэдизкІэ пудти, къызэрыгуэкІ тыкуэнхэм щІэлъхэр зэуІуу ящэхуу къаублат, Іэфіхэкіхэм елэжь ІуэхущІапІэхэм иращэжын я гугъэу. Иджы зэрыщытын хуейм хуэдэу, зэуlумрэ щхьэ-

6. Иужьрей илъэсхэм а бжы-

гъэр нэхъыбэж хъуауэ, зы-

хуейм нэхърэ нэхъыбэ ягъэт-

Іылъауэ щыІэщ. Уасэхэр

щыдэуеяр ахъшэр пуд зэры-

хъуарщ, армыхъумэ фошы-

Ардыдэр жеlэ «Руспродсо-

юз» ІуэхущІапІэм и унафэщІ

Востриков Дмитрий: «Уасэхэр

щІыдэуейр фошыгъу завод-

унешя дехестыльыгь я мех

зэрымыпащІэрщ. Фошыгъу

зыхалъхьэ шхынхэр зыщэхэм

я дежкіэ ар нэхъ лъапіэж

хъунущ. Іуэхур зэхэмызэры-

хьын папщіэ, къэралым фо-

«Фошыгъур мащІэ хъуауэ

къащІыщыхъур ар къызэрашэ

Іэмалхэр нэхъ гугъу зэры-

шыгъу къамыл къещэху».

гъур мащІзу аракъым.

70-м нэсу аращ». Сату-промышленнэ палатэм и лэжьакіуэ Вовк Аннэ зэрыжиІэмкІэ, фошыгъум и уасэр гъэм и зэманми елъытащ. Фошыгъу къамылым и Іухыжыгъуэм абы сытым дежи хохъуэ. Мы гъэм щІыхэхъуар уэру зэращэхурщ. ЗэкІэ дызыхуейр зыщ - цІыхухэм гужьейн щагъэту, яхуэшхыным

хуэмрэ я уасэр зэхуэк уэжу, зы

килограммым и уасэр сом

Дунейпсо Адыгэ Хасэр, Къэбэрдей Адыгэ Хасэр ДАХ-м и Гъэзэщ ак Іуэ гупым хэт Щомахуэ Залинэ Хьэзрэт и пхъум хуогузавэ абы и адэ Щомахуэ Хьэзрэт Хьэбалэ и къуэр дунейм зэрехыжам къыхэкІыу.

Таурыхъ зиІэ псалъэжь

Къуажэхьхэр

Псалъэзэблэдз

Хъуэхъу

ФІыуэ флъагъу псысэхэр зытхар

ХАНС ХРИСТИАН Андерсен дуней псом щыціэрыіуэ тхакіуэщ. Данием къыщалъхуащ. Фціыхуу къыщіэкіынущ, мультфильму феплъагъэнщ «Гадкий утёнок», «Принцесса на горошине», «Снежная королева», «Дюймовочка», «Русалка» псысэхэм, нэгъуэщІ куэдми. И тхыгъэхэр бзи 150-кіэ зэрадзэкіащ икіи абыхэм я щіэщыгъуагъыр зэи икіыркъым. Ціыкіураш сымэ яфіэфіщ абы и шыпсэ гъэщ эгъуэнхэм адэанэхэр къащыхуеджэм деж. Андерсен къигъэщіа ліыхъужьхэр яціыху жьыми

Хэт ар езыр - Андерсен? И сабиигъуэр къызэрыгуэкі унагъуэм щыкіуащ. И адэр вакъэщіыжт, и анэр - жьыщіакіуэт. Литературэр езыгъэціыхуар и адэрщ. Къыхуеджэрейуэ щытащ «Жэщ 1001 -рэ» шыпсэм.

Илъэс 14-м иту ар Копенгаген кІуат, актёру еджэну. Ауэ ар артист хъуакъым, атіэ дуней псом щыціэрыіуэ тхакіуэ къыхэкіащ.

Ханс Кристиан Андерсен итхырт усэхэр, романхэр, повестхэр, балладэхэр. Ауэ псом хуэмыдэу ціэрыіуэ зыщіар и псысэхэрщ. Псыси 156-рэ и іздакъэ къыщІэкІащ.

Нало Заур зэридзэкlауэ «Принцессэмрэ джэш хьэдзэмрэ» таурыхъ цІыкіум дыкъевгъаджэ!

Принцессэмрэ джэш хьэдзэмрэ

ЕУЭРЭ-ЕУЭРЭТ, жи. Зы принц (пащтыхьыкъуэ) псэути, абы игу къохьэ принцессэ (пащтыхьыпхъу) къишэну, ауэ принцессэ нэс фіэкіа идэртэкъымэ. Мы дуней псор къикјухьащ абы, итјани игу ирихьын хуэдэ къэшэн игъуэтакъым. Принцессэр гъунэжт, ауэ принцессэ нэпціымрэ хузэхэгъэкіыртэ-

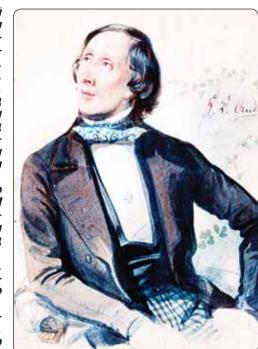

Бзэм и лъахэм

АНЭДЭЛЪХУБЗЭМ си гум абгъуэ псэри, си нэгум къыщ ыхьам, си гум

тіэ ахэр - си пащхьэм гъащіэ хэм щыбэчэнкіэ, абы щызэхилъхьа

сыту нэху!

къым. Арати, принцым и щхьэр къыфІэхуауэ къэкІуэжащ - принцессэ нэсым Іейуэ хуэпабгъэрт ар.

Йоуэри, зы пщыхьэщхьэ гуэрым уэлбанэ къохъу: уафэр мэгъуагъуэ, уафэр мэхъуэпскі, уэшхыр уридэкіуейну къошх. А зэманым къалэ куэбжэм зыгуэр къытоуІуэри, пащтыхьыжьыр макІуэ Іуи-

lyexpu - куэбжэпэм принцессэ щытт. Ауэ сызижагъуэн и махуэт абы и теплъэр. Уэшхыпсыр и щхьэцым къыпож, и бостейм къожэхри и туфлъэ лъапэм толъадэр аби, лъэдакъэмкІэ йожэхыж. Итіани абы принцессэ нэсу щи і уэжырт.

«Деплъынкъэ!» - игу къокІ пащтыхь гуащэжьми, цІутІ жимыІэу хъыджэбз лэгъунэм макіуэ. Гъуэлъыпіэм тепіэн щІэлъыну илъыр къредзри, пхъэбгъу пцІанэм джэш хьэдзэ трелъхьэ, ар хьэуазэ уэншэку пщыкіутіым щірегъзубыдэри, абы ящІыІужкІэ къауц уэншэку пщыкіуті гуэр трелъхьэж.

кьэри нэху щыху хегъэлъ. Пщэдджыжьым йоупщІ: «Дауэ ужея?»

Мис а піэм принцессэр хегъэгъуалъ-

жеІэри.

- Сыжея мыгъуэ сэ! - жи принцессэм. -Жэщ псом си набдзыпэ зэтеслъхьакъым. Тхьэм ещіэ а си піэм нышіэхуар! Зы быдэ гуэрым сытелъти, си щІыфэр зэфэзэщу уфІыцІащ. Сызижагъуэн и ма-

Мис абдеж псоми къагуроlуэ ар зэрыпринцессэ нэсыр - хьэўазэ уэншэку пщыкіутірэ къауц уэншэку пщыкіутірэ щІэлъа пэтми, а джэш хьэдзэ закъуэр зыхищІащ. Апхуэдэ зыхэзыщІэнкІэ хъунур принцессэ нэсыращ.

Мис итанэ принцым къешэ ар - иджы шэч къытрихьэжыртэкъым абы принцессэ нэс къызэрыпэщІэхуам. Джэш хьэдзэр музейм иратауэ ноби щІэлъщ, ямыдыгъуамэ. Шэч къытумыхьэ мыр зэрыхъыбар пэжым!

ЗэзыдзэкІар НАЛО Заурщ.

Мэлычыпхъу и жэуап тыкІэр

МАХУЭ гуэрым Мэлычыпхъу цІыкІур унэ хъумэу къыданэри адэ-анэр дэкІат. Мэлычыпхъу цыкіум и гуащэхэр унэ шын-дэбзийм деж щигъэджэгурт. Хьэтыкъ ціыкіу хуэдэу ятіэ ипщар яритурэ яжриІэрт:

Мыр хьэщіэ къэкіуэнущ жыфіи, вгъэтіылъ, Куэдрэ шылъащ жыфІи фымышхыж!

АбыкІэ шу гуп блэкІырти, ар щызэхахым, къзувыІэри едэ-Іуащ. Аргуэру зыгуэр жрагъэІэну гупым ящыщ зым жиlащ:

- Къытхэдэ, дахэ! Мэлычыпхъу къеплъэкІри. щэхуу къэдаlуэу шу гуп къыщытыр щилъагъум жиlащ: - Зи шхуэјур мыбз,

япежьащ. Къригъэпсыхри, унэм

Зи бдзыр имых,

НапщІэ къэмыщтэу Къэщтэгъуей гуп, Фи мыгуэху зевмыхуэу, Фи гъуэгу фытет!

Шу гупым ар шызэхахым: «Мыр гъэщІэгъуэн дыдэщ», жаlэри хъыджэбз цlыкlур зейр зрагъэщіэну яшхэр къраіуэнтіэкіри, пщіантіэм къыдыхьащ. Мэлычыпхъу, ар щилъагъум, гуащэхэр къигъанэри, шу гупым

щІишащ, шэнтхэр къахуигъэуври игъэтІысащ. - Уи адэр дэнэ щыІэ? - жаІэу щеупщІым:

Иримыкъу къыпищэну кІуащ, - жиІащ.

Ар гупым къагурымы уэу: - Дэнэ жыпla здэкlyap? - жаlэу етІуанэу щеупщІым:

- Лэжьакіуэ кіуащ, лэжьыгъэр зэи ирикъуркъым, - яжриІащ.

- Уи анэр дэнэ здэкІуар? жаІащ гупым. - Си анэр кІуащ ІуэхуитІгъэн, -

 Дэнэ жыпіа? - жаіэу аргуэру щышІэупщІэм:

- Си анэр кіуащ уэршэракіуэ, Ди гъунэгъум махуэ гъакіуэ, Пщэдеи махуэщ жыхуиІэу, Къэунэхури, мазэщ жи эххэу. Езым и Іуэхури имыщІэу, ЗдэкІуами иримыгъащІзу,

- яжријащ. Шу гупыр ар ягъэщ агъуэу шэсыжащ.

> КЪАРДЭНГЪУЩІ Зырамыкущ.

ЖЫГЫУІУР емызэшу жыгым тоуІуэ, еугъуэн, шхыныр къеулъэпхъэщ, и шырхэм псэупІэ яхуещІ. Дэнэ кърахрэ апхуэдиз къару, жыпІэнкІи хъунщ абыхэм уакІэлъыплъмэ! Абы ялъэкІынури, я Іэпкълъэпкъым и ухуэкlэри, зэрыпсэу lэ-малхэри щlыуэпсым зэхуигъэкІуащ къызыхуэтыншэу. ЖыгыуІум теухуауэ гъэщІэгъўэну щыІэхэр дывгъащіэ, ціыкіухэ: - Жыгыуlу лlэужьыгъуэу 220-рэ щыlэщ. Я инагъкlи ахэр зэщхьэщокі сантиметр 15-м щегъэжьауэ 53-м - И бзэгур дыкъуакъуэщ, егъэлеяуи кІыхьщ. Жыг

Еш имыІ эу жыг еу Іу

- Жыгым хуабжьу теуlуэ и щхьэ къупщхьэмрэ и жыгыр зэриуlум. Щхьэж и шхьэкіэ, жыгыуіум и шхьэр пэмрэ я зэхуаку щыіэ хъыщ- хэщіапіэр апхуэдэ щіыкіэузыркъым. И пэм и лъаб- тым. Щытеуlуэкlэ и щхьэ- кlэ егъэбелджылы, жыг жьэр нэхъ кІыхьщ и щхьэм къупщхьэмрэ и пэмрэ зэ- щхьэхуэр езым зэриубыдар нэхърэ. Абы мыхьэнэ иІэщ пыІуегъэкІуэт абдеж щыІэ адрейхэм яреІуэкІ. жыгым шытеуІуэкІэ ирилыпцІэналъэм.

- Сыт жыгыуlур щІытеу-Іуэр? Жыгым зэран хуэхъу кІэрыскІэ е щыдэкІуейкІэ. хьэпіаціэхэр къегъуэтри, шегъэхъу бээгу лъабжьэм ешх. Ар езы жыгымкІи сэбэпышхуэщ. НэгъуэщІ быдэу сантиметри 10-м нэб-- Жыгыр щиуlукlэ ири- щхьэусыгъуи иlэщ

хьэліэ къарур зэрегъакіуэ къышхуэ иригъэщіу абы

Жыгыуіум и кіапэри, къегъэсэбэп, жыгым щы-Абы къыхэкІыу, и кІапэр пехъукІ илъэсым къриу-

Іэгъэбэгухэр

ХЭТ зымыцІыхур Іэгъэбэгу цІыкІухэр?! Адрей къэкІыгъэхэми хуэдэу, абыхэм мэзыр ягъэдахэ. къулей ящІ. Лъакъуэ закъуэкІэ и щхьэматэ ціыкіур захуэу, пагэу фІиІыгъэу ар щытщ. Іэгъэбэгухэр жыг щІагъхэм, хуейхэм, жыг лъэдакъэ пыупщІахэм ягъунэгъуу къыщокІ.

Іэгъэбэгухэмрэ къэкІыгъэхэмрэ, Іэгъэбэгухэмрэ жыгхэмрэ лъабжьэхэмкіэ, къуэпсхэмкіэ зэрыіыгъщ. ЩІыгулъым къыхах «шхыныгъуэхэмкІэ» абыхэм зым зыр «егъашхэ».

куэдым Іэгъэбэгухэр я шхыныгъуэщ. КІэпхъ цІыкІухэм ахэр зэхуахьэсри, жыг къудамэм пыlуауэ ягъэгъу. Щіымахуэ шхыну абы къэvатышхуэ щІэлъщ. Цыжьбанэхэми топ хъурей защІри я банэ ціыкіухэмкіэ іэгъэбэгур ф агъанэри я гъуэхэм яхь.

Іэгъэбэгухэр зэмыліэухьэхэми цІыхухэми яшх щобагъуэ. мыхъуну щхъухь зыхэлъхэр. Апхуэдэхэр Іэмал имыІэу

зэгъэцІыхун хуейщ. БадзэгъалІэ (мухомор), ямышх Мэзым щІэт псэущхьэ фагъуэ (бледная поганка), дакъэхэкІэнэпцІ (ложный опенёк) Іэгъэбэгухэм пшхын дэнэ къэна, ІэкІэ уеІусэну шынагъуэщ. Абыхэм псоми мэ Іей къакІэрех.

Іэгъэбэгу хужьыр (белый гриб), дакъэхэкІыр (опенёк), шампиньонхэр пшхы хъухэм ящыщщ. Апхуэдэ Іэгъэбэгухэм къэуат зыщІэлъ шхыныгъуэ зэмылІэужьыжьыгъуэ куэд дыдэ мэхъу. гъуэхэр къыхащІыкі. Ди Ауэ абыхэм яхэтщ псэущ- щІыпІэм куэду Іэгъэбэгухэр

МЭЛЕЙ Фатіимэ.

Нанэ capa

куцІым зыщызыгъэпщкІу

хьэпіаціэхэр абы іэщіэкіыр-

ylyэ жыгым.

лъэгъунур.

хэлъ хъыштыми

- Зы меданым ар 20-рэ то-

ЖыгыуІухэм и языны-

къуэ лІэужьыгъуэхэр гуп-гу-

пу мэпсэу. Ауэ нэхъыбэр

зырыз-тіурытіурэщ зэрып-

хьэліэ къарур Іэпкълъэп-

къым хэгуэша хъунымкІэ.

Къарур нэхъ тасхъзу къы-

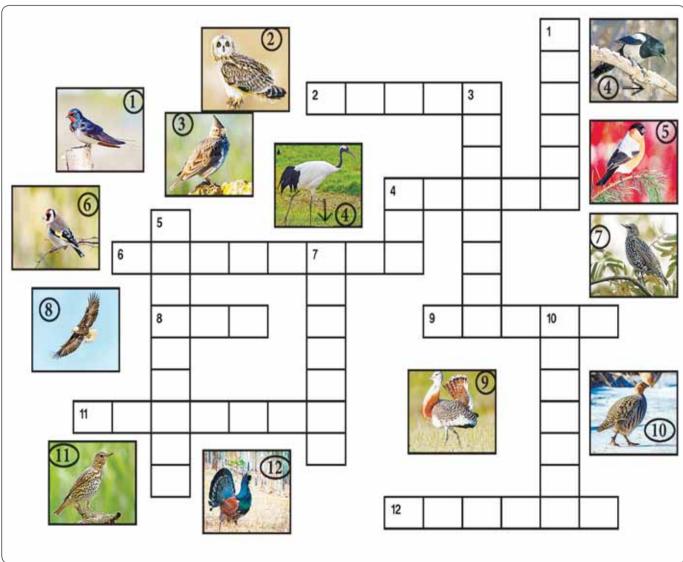
ІуэхукІэ Іэзэ, Іуэхуу щыІэр Зи фэ дэкІ, ЖаІэ Уэ сыношхьыркъабзэу, Унэр сэри СагъэпхъэнкІ. Зэми гуащэм СыхуопщафІэ, ІэфІу ар сэ Дызошхыж. Нани къаплъэурэ мэгуфІэ: Іэнэр къабзэу

жылэтеж

Іузохыж.

Сэлэдин.

Сэ си нанэу

ЖЭУАПХЭР:

Къехыу: 1. Пціащхъуэ; 3. Уэгунэбэу; 4. Къру; 5. Уэсбэууплъ; 7. Бжэндэхъу; 10. Адэжынэ. **ЕКІУЗКІЫУ: 2.** ЖЬЫНДУ; 4. КЪАНЖЭ; 6. ЖЭНЭТБЗУ; 8. БГЪЭ; 9. ДУДАКЪ; 11. БЗУУПЦЭ. 12. БЗУДЭГУ.

БИЦУ Жаннэ

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

щещІ. Ар къыздалъхуащ, си сабии-

Иджы си гупсысэм и псэщ, и

къэІуэтакІуэщ. Хьэуам хэтщи, жьэ-

дэсшэ пэтми зызмыгъэнщју сроба-

уэ. Си псалъэр егъэлъэщ, егъэпагэ, егъэлъагэ. Зыгуэрым сигъэпlейтея-

мэ, а псалъэ къомыр нэІурыт къыс-

хуохъу. Си гупсысэр ятІэпІ, яшэщІ, гъащіэ ират. Я нэхъ гуапэр къа-

хызощыпыкіри, бзэгупэм пызогъэ-

лъэтыкі. Сурэтыщі Іэзэм сыту ещхь

лъагъугъуафіэ, нафіэгуфіэ, насы-

пыфІэ иращІыхь. Гупсысэмрэ си ни-

тІымрэ зэхуашэри, зы щэху те-

лъыджэ гуэр кърагъэтІэщІ. Сохъуа-

гъуэр щіиупскіащ, сигъэфіащ.

Редколлегием хэтхэр:

ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ШхьэщэмыщІ Изэ.

къихъуам сыхыхьэну солъэда-

къэщыкі... Итіа-нэ зыхызощіэ, анэ-

дэлъхубзэр псэуэ зэрысІутыр, Іэпкъ-

Хьэуэ, сыщыгъуазэкъым бзэм и щэху псоми. Абы гъуни, нэзи, лъащ и

иІэу си фІэщ хъуркъым. ИтІани...зыхэсщіа мащіэр къысіурыіэфіащ.

Гум къикІ гупсысэр щыгуапэм, щы-

хьэрэмыгъэншэм деж, псалъэхэри

макъамэм щіэдэіункіэ, зигъафізу и

куэщІ хуитым щыусэнкІэ.

ЗигъэнщІкъым си гум, бзэм и лъа-

лъэпкъым хэгуэшауэ зэрыхэтыр.

Езыгъэтхахэр «Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учрелителхэр).

НАФІЭДЗ Заремэ.

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ,

Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ льэпкь ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гьащІэмрэ экономикэмкІэ-42-57-59; щэнхабзэмкІэ-42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 40-15-31; хъыбарыщІэхэмрэ спортымкІэ - 42-22-88, 42-60-53, 42-22-89; зэдзэк Гак Гуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм - 42-75-78,

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту

щыткъым. Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщ Іэныг ьэхэмк Іэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІ́эм ПИ №ТУ07-00117-м щІэту ятхащ

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокІ (12+) «Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Джатокъуэ Марьянэ, корректорхэу Щоджэн Иннэ (1, 2-нэ нап.), **Елмэс ФатІимэ** (3, 4-нэ нап.). КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Ныр Саидэ, Щомахуэ Марианнэ, сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм шагъэхьэзыраш.

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр П 5894 ● Тираж 2.106 ● Заказ №575